Tweemaandelijks tijdschrift
28ste jaargang 1997/1 (163)
januari-februari

HORIZON *taal*

ISSN 0772-540 X Afgiftekantoor ANTWERPEN X

Horizontaal – Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w., 28ste jaargang. Horizontaal is de voortzetting van *Esperanto Panorama.*

Redactie en administratie (België): Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tel.: 03/234 34 00, telefax: 03/233 54 33, netwerk: fel@knooppunt.be – infobladzijden: http://www.knooppunt.be/~fel; (Nederland): Libro-Servo Esperanto-Nederland, Marnixstraat 57, 2023 RB Haarlem.

Abonnementen: Gewoon abonnement: 600,– fr. in België, 33,– gld. in Nederland; vijfjarig abonnement: 2400,– fr. of 132,– gld.; levenslang abonnement: 15 000,– fr. of 775,– gld.

Rekeningen: Voor België telkens t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen KB 402-5510531-55 of ASLK 001-2376527-06; voor Nederland: postgiro rek.: 111278 t.n.v. Libro-Servo Esperanto-Nederland, Haarlem.

Redactie: Guido Van Damme, Eddy Raat

Medewerkers: Paul Peeraerts, Jean Pierre VandenDaele, W.M.A. De Smet, R. Rotsaert, I. Lievens, I. Durwael, M. Cuffez, e.a.

Verantwoordelijke uitgever: Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Horizontaal verschijnt de eerste van elke oneven maand.

Bijvoegsels bij ***Horizontaal*** worden slechts toegestaan als ze keurig gedrukt zijn en in onberispelijk Nederlands of Esperanto zijn opgesteld. De kosten veroorzaakt door het bijvoegen van het drukwerk worden gefactureerd.

Teksten voor publikatie moeten op de redactie toekomen uiterlijk op de 1ste van de even maand. De redactie houdt zich het recht voor ingezonden teksten, advertenties of bijvoegsels te weigeren of grammaticaal/stilistisch aan te passen. In geval van discussie beslist het Bestuur van de Vlaamse Esperantobond.

Overname van artikels is vrij, op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een presentexemplaar aan de redactie wordt gezonden.

Lijst van adressen van alle plaatsen in Nederland en Vlaanderen waar inlichtingen over Esperanto kunnen worden ingewonnen. Voor meer gedetailleerde gegevens over de clubs verwijzen we naar de activiteitenkalender waar u inlichtingen vindt over de activiteiten die in de volgende 3 maanden zijn gepland.

Vlaamse Esperantobond/Flandra Esperanto-Ligo Frankrijklei, 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: (03) 234 34 00, Fax.: (03) 233 54 33. Elektronisch adres: fel@knooppunt.be.
Vlaamse Esperanto Jongeren Vereniging/Flandra Esperanto Junulara Asocio p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: (03) 234 34 00.
Fervojistoj L. De Sutter, Fr re-Orbanstraat 210, B-8400 Oostende, tel.: (059) 50 18 25.
Esperanto-Nederland Arubastraat 12, NL-9715 RW Groningen, Nederland. Tel.: (050) 577 59 54.
Hoofdkantoor van de Esperanto Wereldbond/Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: (010) 436 10 44.
Esperanto Scoutsvereniging/Skolta Esperanto-Ligo (SEL) Arie Bouman, Driesdreef 8, B-9030 Gent. Tel.: (09) 227 48 41. SEL heeft groepen of leden in Diepenbeek, Gent, Halle, Oostende en Tienen.

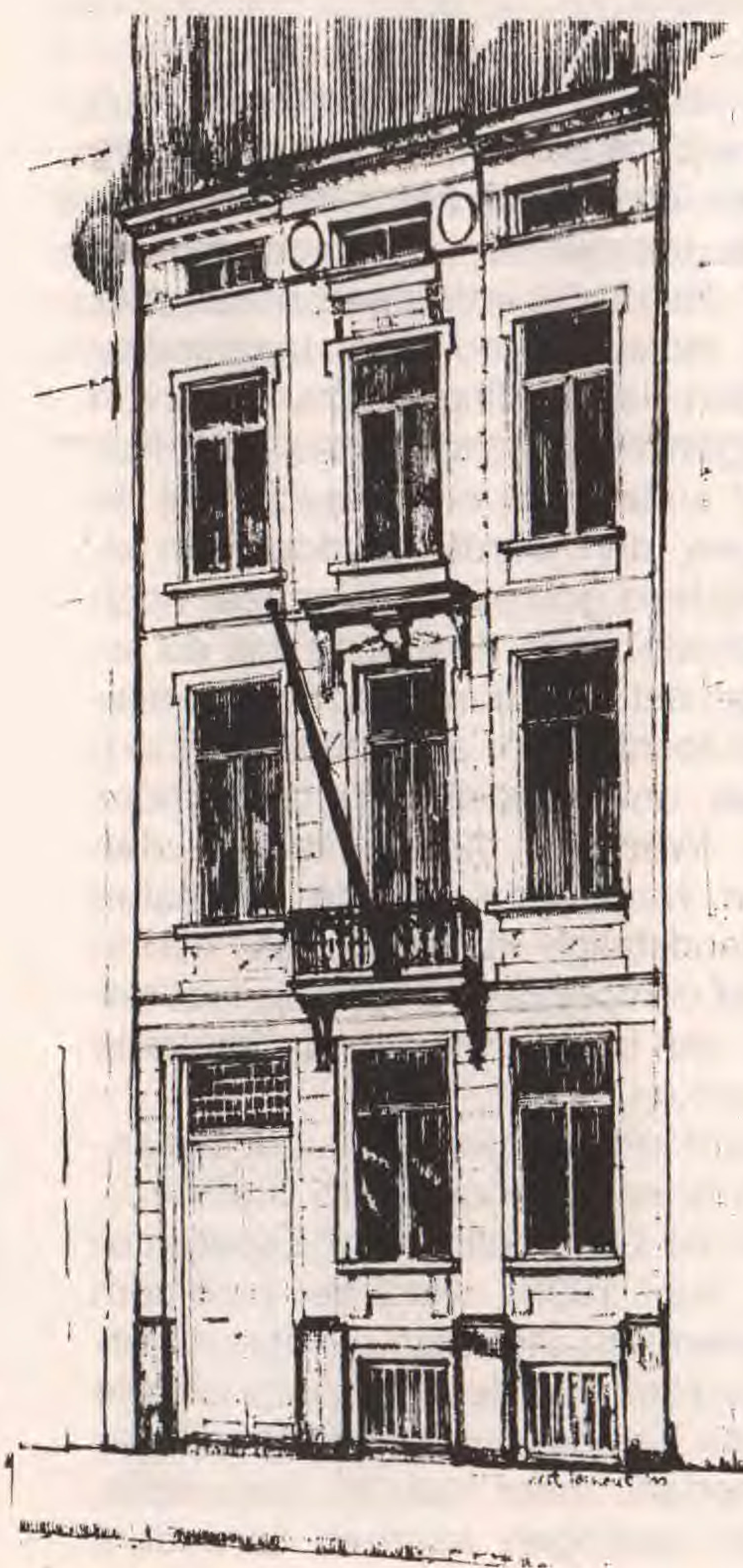
Bestuursleden van FEL:
Flory Witdoeckt (Voorzitter), Wittenonnenstraat 9A, 8400 Oostende. Tel.: (059) 70 29 14; Fax: (059) 80 23 42.
Ivo Durwael (Secretaris), Paul Gilsonlaan 5, 2650 Edegem. Tel.: (03) 440 30 92.
Helene Van der Steen, Turnhoutsebaan 459/12, 2140 Borgerhout. Tel.: (03) 324 76 06.
Johan Van Eenoo (Hulp-secretaris), Stationsstraat 27, 8380 Lissewege. Tel.: (050) 54 40 03.
Roland Rotsaert (Kassier), Visspaanstraat 97, 8000 Brugge.
Jacques Schram, Hof ter Bekestraat 49, 2018 Antwerpen. Tel.: (03) 237 86 02.
Walter Vandenkieboom, Wittenonnenstraat 9A, 8400 Oostende. Tel.: (059) 70 29 14.

U heeft net de 28ste jaargang van Horizontaal *geopend. Bij deze bieden de redactie, het bestuur van de Vlaamse Esperantobond en zijn werknemers u hun beste wensen voor 1997. Wij hopen dat we dit jaar in een aangename sfeer met elkaar kunnen blijven samenwerken om weer een stapje vooruit te doen.*

In dit nummer zitten twee grote gedachtelijnen. De eerste lijn is die van het hoofdartikel: Gezinstaal/onderwijstaal en daarmee samenhangend de zin/onzin van tweetaligheid en de rol van het Esperanto. Daarover kan men uiteenlopende meningen hebben en zelfs goed beargumenteren, maar de financiële kosten of baten zouden daarin toch niet het laatste woord moeten hebben. Vooral omdat klaarblijkelijk twee- of meertaligheid – en ook kennis van het Esperanto – lijkt bij te dragen tot een bredere en openere kijk op de wereld, terwijl het kennen van slechts de eigen, nationale taal veeleer leidt tot een chauvinistisch overschatten van de eigen waarde(n) en het onderschatten en afwijzen van andere ideeën.

Vanuit die vaststelling komen we met gemak bij ons tweede thema: Onbekend maakt onbemind. Dat fenomeen is ongetwijfeld bekend bij iedereen die propaganda voor „een verloren zaak" probeert te maken. Maar, soms krijgen zelfs die een hart onder de riem gestoken. Dat gebeurt momenteel met het Esperanto in Spanje, en van daaruit misschien zelfs in de hele wereld. Een commerciële platenproducent heeft namelijk het initiatief genomen om een CD in het Esperanto uit te geven en die wereldwijd te lanceren. In Spanje schijnt het product al aan te slaan, en wellicht is binnenkort de CD ook op de Belgische platenmarkt te krijgen. Voor lezers van Horizontaal *hebben wij in ieder geval de primeur van de eerste bespreking in België – in onze boekhandel is de CD trouwens ook al in stock. Als bijlage krijgen zij bovendien de geboorte van die CD, in het Esperanto. Wie wil weten hoe het echt zit, moet maar snel een stoomcursus gaan volgen, of inschrijven voor de cursus in Kalmthout, of een zelfstudiepakket aanschaffen, of... och, er zijn manieren genoeg om Esperanto te leren.*

gvd

Gezinstaal en onderwijstaal

Wellicht herinner je je nog het standpunt van Koning Albert II dat het een goed idee zou zijn wanneer alle kinderen vanaf de kleuterschool tweetalig onderwijs zouden genieten. De kans dat zij tot echte tweetalige burgers zouden uitgroeien, zou daardoor veel reëler worden. Wellicht zullen slechts weinigen het standpunt van de koning afwijzen. Het is wetenschappelijk bewezen dat vroegtijdig taalaanbod in meer dan één taal inderdaad leidt tot meertaligheid. De gevallen waarin zo'n poging faliekant afloop zijn beperkt. De oorzaken ervoor kunnen verscheiden zijn en de intelectuele capaciteiten van het kind spelen daarin misschien zelfs een minder grote rol, dan de consequente manier waarop men de verschillende talen aanbiedt.

Een oude wijsheid

In een artikel in *De Standaard* (2-3 november 1996) becommentarieert mevrouw F. Peirs-Lueken, een psychologe, de groei van het aantal leerlingen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Die groei is vooral daaraan te danken dat leerlingen uit tweetalige gezinnen en uit gastarbeidersgezinnen meer voor dat onderwijs kiezen. Die keuze wordt dan weer bevorderd door de betere kwaliteit van dat onderwijs – o.a. omdat er kleinere klassen zijn en door de (langdurige) stakingen in het Franstalig onderwijs. De hoop van gewestminister Grijp is dat deze leerlingen echt tweetalig of althans niet anti-Vlaams zullen worden. Dat één van de voordelen, de kleine klassen, dreigt te verdwijnen, wordt door de minister over het hoofd gezien.
Mevrouw Peirs merkt echter op dat het met de taalontwikkeling van de anderstalige leerlingen niet altijd van een leien dakje loop en stelt dat klaarblijkelijk niet alle leerlingen meertaligheid aankunnen. Zij meldt dat 7/8-jarigen vaak nauwelijks het taalniveau van 3/4-jarigen halen. Omdat het over normaal begaafde leerlingen gaat, veroorzaakt deze taalhandicap lees- en schrijfproblemen, maar ook problemen in de rekenles. De leerlingen beseffen maar al te goed hun probleem en raken gefrustreerd met alle gevolgen vandien: depressie, aggresiviteit en onverschilligheid.
Voor taalzwakke of taalontwikkelingsvertraagde kinderen zijn er wel speciale opvangprogramma's, maar die gelden enkel wanneer de taalachterstand niet te wijten is aan meertaligheid. Wellicht is die bepaling het gevolg van een slecht begrepen verdediging van het Nederlands. De groep waarvan hier sprake is, komt voor die programma's dus niet in aanmerking. Voor hen is de enige uitweg overplaatsing naar BLO, wat zeker ook niet de juiste oplossing is.
Om het probleem te ondervangen stelt de minister voor de anderstalige leerlingen in de tellingen zwaarder te laten doorwegen, zodat voor probleemgevallen meer leerkrachten kunnen worden ingezet.
De auteur van het artikel juicht dit toe, maar zij stelt toch dat wanneer de problemen te groot worden, er slechts één oplossing is. De leerlingen moeten verwezen worden naar het Franstalige net, ook wanneer dat een achteruitgang van het leerlingenaantal in het Nederlandstalig onderwijs betekent. Leerlingen zijn geen onderwijsbuit en gezinstaal = onderwijstaal blijft een gouden stelregel.

Een andere kijk

Misschien moet er in de hele problematiek toch nog een aantal andere elementen in overweging worden genomen. Zo blijkt uit het artikel niet duidelijk waarom de taalzwakke leerlingen „minder goed presteren". Heeft dat inderdaad alleen met taalzwakheid te maken of ook met taalminderheid? Indien in één klas leerlingen zitten waarvan de enen les krijgen in hun moedertaal (het Nederlands), terwijl anderen in een tweede taal de les moeten volgen, dan wordt daardoor een situatie van ongelijkheid gecreëerd. Wanneer noch de onderwijsmethode, noch de meting van de resultaten is aangepast aan hun specifieke taalsituatie van niet-autochtone of anderstalige kinderen, dan lijkt het onvermijdelijk dat zij minder goed presteren. Wanneer die resulataten dan ook nog worden vergeleken met de resultaten van hun Nederlandstalige klasgenootjes, wat in het toch nog altijd competitieve onderwijs niet onwaarschijnlijk is, dan is de bron voor de frustratie ook niet ver te zoeken.
Een ander element in het probleem is het taalgebruik thuis. Tijdens een colloquium in Bratislava, in het kader van de Ontmoeting van Esperantogezinnen (REF, aug. 1996), werd het probleem van zigeunerkinderen in Slovakije ter sprake gebracht. Uit onderzoek bij de zigeunerpopulatie bleek dat kinderen van ouders die afstappen van de eigen zigeunertaal, meer taal- en leerproblemen kregen, dan leerlingen waarvan de ouders

zich strikt hielden aan de eigen moedertaal. Dat vershil kon niet door intelligentieverschil worden verklaard.
Het is duidelijk dat de ouders hier voor een groot dilemma worden gesteld. Enerzijds moeten zij om zich te integreren in de locale gemeenschap, zelf de omgevingstaal leren en die dus ook zo veel mogelijk proberen te spreken. Anderzijds veroorzaken zij, door thuis over te schakelen op die onderwijstaal/omgevingstaal – die zij slechts gebrekkig beheersen – dat hun kinderen geconfronteerd worden met incoherent en vaak slecht taalaanbod, waardoor taalverwervingsstoornissen kunnen optreden.
Ook de overheid staat hier voor een dilemma. Immers, om juist in te spelen op de noden van de leerlingen, zouden zij de gezinstaal en -cultuur van die leerlingen moeten ondersteunen. Dat is een politiek die op lange termijn (van drie generaties) de integratie bevordert, maar die momenteel in een Europa (of misschien zelfs een wereld) waarin de nationalistische reflex zo sterk is, nauwelijks te verdedigen, laat staan te voeren is.
Toch zou het stilaan duidelijk moeten zijn dat in een verenigd Europa cultuurpolitiek, niet de politiek voor de cultuur van een regio in Europa moet zijn, maar de politiek voor de verschillende culturen in een regio. Het Esperanto kan bij zo'n politiek een waardevolle en overbruggende rol spelen. Daarom zijn wij overigens van mening dat het Esperanto als onderwijsvak in Europa moet worden ingevoerd. gvd

Algemene Ledenvergadering

Op zaterdag **22 februari 1997** om 14.00 u. heeft in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, de Algemene Ledenvergadering van de Vlaamse Esperantobond plaats.
Op de dagorde staan de bespreking en eventuele goedkeuring van het werkingsverslag en van het financieel verslag, en de verkiezing van de nieuwe Raad van Beheer.

Onmiddellijk daarna vergadert de Raad van Beheer om een nieuw bestuur te kiezen. Leden die niet behoren tot de Raad van Beheer, mogen op deze verkiezing aanwezig zijn. Zij hebben echter géén stemrecht. Alle huidige bestuursleden zijn opnieuw kandidaat, nieuwe kandidaten moeten zich vooraf schriftelijk bij de secretaris aanmelden.

Na de verkiezing volgt een tweede Algemene Vergadering met als thema: *De nieuwe decreten i.v.m. subsidiëring door de dienst Volksontwikkeling.*
Informatie, gedragslijnen, vragen, overleg over mogelijke diensten aan andere culturele organisaties, enz.

TELESCOOP

Over de kostprijs van vertaling en vertolking in de Europese Unie is er hier al heel wat geredetwist. Een berichtje in Het Volk (26-27 okt. 1996) werpt eens een ander licht op de zaak: „Uit bespraringsoverwegingen was geopperd dat de parlementaire debatten in Straatsburg en Brussel niet langer in alle talen van de Unie zouden worden gepubliceerd. Die vertalingen kosten Europa per jaar 160 miljoen frank... en de begrotingscommissie vond die kost niet te verantwoorden. Maar het voornemen stuitte op het verzet van het Vlaamse EVP-parlementslid, Marianne Thysen. Zij vond dat het getuigde van ondemocratisch gedrag. Het Europese Parlement hield rekening met haar opmerkingen en maakte komaf met het besparingsvoorstel.
Maar de EVP-fractie kreeg niet over de hele lijn gelijk. Zij had immers voorgesteld om toch te besparen op de vertaalkosten door de debatten *in de versie van de tolken* schriftelijk te verspreiden. Zo zouden er geen vertaalbureaus – de grote slokop – meer aan te pas hoeven te komen. Dat voorstel werd evenwel verworpen."
Wij kunnen hieruit leren wie de echte tegenstanders van het Esperanto zijn, en dat bepaalde economische belangen in de hele discussie een grotere rol spelen dan democratische.

Openogenwereldbeeld

Het Engels is zonder enige twijfel de populairste taal van Europa en van de wereld. Zo blijkt uit een Europese enquête dat 42 % vn de bevoling Engels spreekt, 31 % Duits en 29 % Frans. Dubbel zoveel jongeren hebben tegenwoordig een tweede taal geleerd dan ouderen, en kunnen dus met anderstaligen converseren.
Edmund Grimley-Evans becommentarieert – via Internet – deze cijfers en trekt de grondigheid van de enquête in twijfel. Daarenboven wijst hij erop dat het gaat om: een taal geleerd hebben op school. Maar van wat men op school leert, vergeet men ook veel.
In ieder geval leidt de mogelijkheid om met anderen te communiceren klaarblijkelijk niet onmiddellijk tot een beter begrip van die anderen. Een mooi voorbeeld daarvan is een rondvraag in de Britse krant, *The Independant* (10 juni 1996). Daarin werd gepeild naar de appreciatie van de Europese landen door Britse kinderen. Als slechtste kwam Duitsland eruit. 78 % van de Britse jeugd (tussen 10 en 16) associeert Duitsland nog altijd met de 2de wereldoorlog (hoewel die minstens 35 jaar voor hun geboorte werd beëindigd!). Met 43 % scoort Duitsland ook het hoogst op de vraag welk land zij het allerminst wensen te bezoeken. En met 57 % wordt Duitsland uitgeroepen tot het vervelendste land van Europa.
Dat de kennis van de Britten over de feiten ook niet zo heel grondig is blijkt uit het feit dat 28 % dacht dat Duitsland het armste land van Europa is.
Wel zijn zij zich ervan bewust dat de Europese Unie beter zou functioneren als er meer communicatie tussen de lidstaten zou zijn. De aangewezen taal daarvoor is voor 87% het Engels, 6 % kiest voor Frans, terwijl 5 % hier voor Esperanto wel een taak weggelegd ziet. (Eigenlijk is die derde plaats voor het Esperanto een schitterend resultaat!)
En waar haalt de Britse jeugd zijn informatie over Europ? 48 % vergaarde die van de televisie, 30 % leerde het op school, 8 % had het uit de kranten en 5 % vernam het van hun ouders.
Kinderen van actieve esperantisten blijken een heel andere kijk op de wereld te hebben dan de Britse jeugd. Tijdens het colloquium over tweetaligheid dat de voorbije zomer in Bratislava plaats had, werd een onderzoek voorgesteld van Ernö en Suzanne Ciszar, uit Hongarije. Daaruit bleek dat kinderen van esperantisten een opvallend positiever beeld hebben van andere culturen, van gemengde huwelijken, van buitenlanders, van vreemde talen, enz. dan hun Hongaarse leeftijdgenoten.

Natuurlijk valt het moeilijk te bewijzen. Veel zal afhangen van de vakantiepatronen van de gezinnen. Nu is de jaarlijkse vakantiemobiliteit in Europa de laatste tien; vijftien jaar over heel de lijn ongetwijfeld enorm toegenomen. Veel – vooral Westeuropese – kinderen reizen geregeld naar het buitenland en dus verruimt hun blik op de wereld. Maar misschien ligt de intensiteit daarvan bij Esperanto-kinderen wel beduidend hoger dan het gemiddelde van hun sociaal-economische groep.
Daarenboven zijn de contacten van Esperanto-kinderen persoonlijker: niet alleen hebben zij vreemde landen als toerist bezocht, zij hebben er vaak ook vrienden. Dat ik mijn kinderen kan verwijzen naar vrienden in Nederland, Frankrijk, Duitsland en Engeland, is ongetwijfeld niet buitengewoon. Maar dat ik Zweden, Polen, Kroatië, Hongarije, Slovakije en zelfs landen als Dagestan, Japan en China in de lijst kan opnenen, is zeker minder evident. En met naam en toenaam in een buitenlandse krant vermeld worden, is zeker nog een veel zeldzamer fenomeen, ... om echt fier op te zijn. gvd

Onbemind maakt onbekend

De redactie van *Horizontaal* had het ambitieuse plan opgevat om de bladzijden van het tijdschrift open te stellen voor derden. Het was de bedoeling dat zij in een kort essay zouden vertellen wat zij over Esperanto weten, hoe zij aan die informatie gekomen zijn en hoe zij tegen een fenomeen als Esperanto aankijken. Hoewel er nog slechts een klein aantal mensen is aangeschreven, is de reactie tot nog toe teleurstellend. Zij gaat van stilzwijgen – geen antwoord –, over volledige afwijzing, tot een beleefde weigering met één of ander nietszeggend excuus. De positiefste reactie kregen wij van Jozef Deleu, stichter en bezieler van *Ons Erfdeel*, die weliswaar niet de tijd kan vrijmaken, maar ons toch succes wenst in ons streven. De filosoof Jaap Kruythof was het scherpst in zijn weigering. Voor hem is Esperanto een achterhaalde zaak waaraan geen inkt moet worden verspild. Hoezeer wij zijn opinie ook aanvaarden, we vinden het wel jammer – en niet filosofisch – dat hij die opinie niet motiveert, en/of niet de moeite wil nemen om zich enigszins in de zaak te verdiepen.

Maar wij moeten ook in eigen hart kijken. Wellicht hebben wij te weinig moeite gedaan om een voldoende groot aantal mensen, en de juiste mensen te bereiken. Onze oproep aan de lezers heeft één antwoord opgeleverd. De vraag aan die persoon bleef zonder antwoord. Het blijkt dus moeilijk te zijn om buiten onze kring te treden en de buitenwereld voor de zaak wakker te maken. Het gaat hierbij niet om hen ervoor warm te maken, maar alleen nog maar in kennis te stellen van het feit dat Esperanto bestaat. De heer Pirlot zal dit wellicht niet verwonderen. Hij heeft ongetwijfeld reeds tal van gelijkaardige ervaringen met politici. Wie cursussen organiseren, aan ledenwerving doen of in één woord de propaganda verzorgen, zal dit ook wel niet vreemd zijn. De vraag is, wat doen we eraan en hoe. En dan staan wij in Vlaanderen er nog relatief goed voor.

Toen Wolfgang Bohr, een Duits esperantist die o.a. PSI mee organiseert, ter gelegenheid van Antwerpen '96, de stad bezocht, zei hij dat hij de indruk had dat de man in de straat hier in ieder geval wel weet dat Esperanto bestaat en wat het is. In Duitsland schijnt dat veel minder het geval te zijn. Op de boekenbeurs vonden we een drietal boeken waarin Esperanto tenminste vermeld wordt en zagen we de herdruk van het verhaal van Rik De Roover in de reeks *Historische Verhalen*. Ook in sommige scholen schijnt Esperanto soms ter sprake te komen.

Het nieuwe decreet op de culturele verenigingen lijkt ons op de goede weg te zetten. In ieder geval dwingt dat decreet ons, om ons meer open te stellen voor anderen. De werkmiddelen om die anderen te bereiken, worden echter niet voorzien. Daarenboven lijkt de onderlinge belangstelling van culturele verenigingen voor de doelstellingen van de anderen relatief klein, en in ieder geval ondergeschikt aan de eigen doelstellingen. Het feit dat de meeste culturele verenigingen vooral steunen op de inzet van vrijwilligers – met beperkte tijd en middelen – maakt ook meer en doelgerichter samenwerking vrijwel onmogelijk.

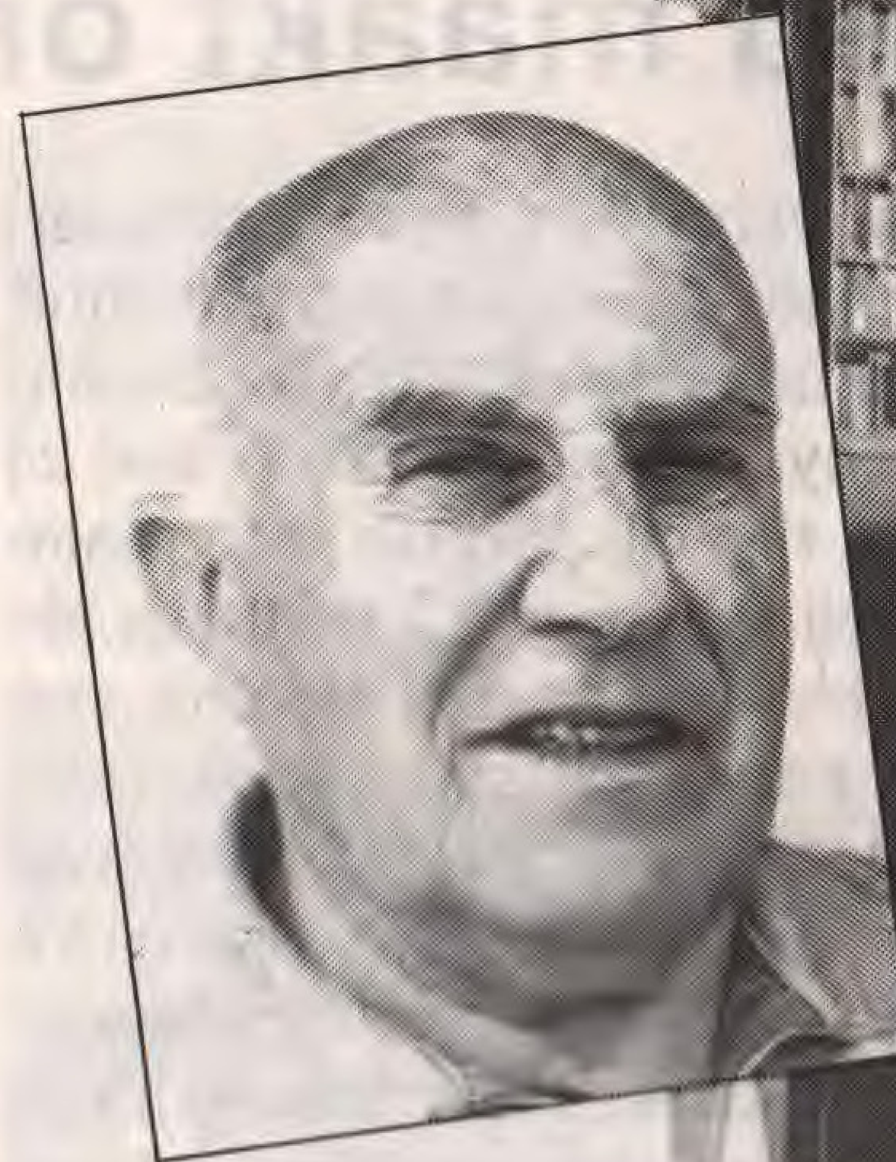
Deze moeilijkheden staan in schril contrast tot de middelen waarover iemand beschikt die verbonden is aan een groot instituut. Als voorbeeld neem ik het boek van Dré Peremans, *Sprookjes van het einde van de wereld*, dat via de televisie wordt gepromoot. Ik wil de „waarde" van dit boek niet in vraag stellen. Wat ik wel wil, is in zekere zin de subjectieve positieve (?) discriminatie aanklagen, die momenteel in het media-landschap woedt. Het is voldoende om geregeld op het TV-scherm te verschijnen om het statuut van „bekende Vlaming" te verwerven. Via een soort inteelt, waarin de éne omroeper wordt uitgenodigd in het programma van de andere om zijn waarheid wereldkundig te maken, en vice versa, krijgen radio- en televisie-makers de kans hun persoonlijke mening, inzicht of wereldbeeld, een volume en bekendheid te geven die niet in verhouding staat tot de eigenlijke kwaliteit ervan.

Wellicht zullen zij zich verdedigen met het argument: maar er is een markt voor en voor jullie product niet. En in zekere zin hebben zij gelijk... Ook voor de Engelstalige televisie-producten is een markt, en voor de Vlaamse niet. Maar dan gaat het over cultuur-producten, en cultuurproducten mogen niet gemeten worden met de criteria van de vrije markt. Zij hebben recht op een zekere bescherming... tenminste, als het onze belangen dient, denkt de kleinste van de groten.

Het gaat erom de eigen positie te beschermen, niet die van anderen te ondersteunen. Zo ook willen de meeste Vlaamse politici wel de positie van het Nederlands in Europa verdedigen, maar Esperanto heeft daarin geen plaats. Dat dat komt door een zekere kortzichtigheid wordt niet onderkend. Die kortzichtigheid ligt daarin dat zij door Esperanto te steunen geen direct resultaat verwachten voor de positie van het Nederlands, en anderzijds in de vrees dat Esperanto ooit het Nederlands zou overvleugelen, terwijl dat juist nooit de bedoeling van het Esperanto is of zal zijn.

gvd

Eénmansmusea

„Eénmansmusea" verwijst niet naar het onderwerp van de musea, Zamenhof en zijn taal, maar wel naar de oprichters ervan. In België hebben wij het Fonds Vanbiervliet; enige tijd geleden publiceerden we een interview van Roland Rotsaert met Luis Hernandez Yzal, initiatiefnemer van een Esperanto-museum in Spanje. Nu bieden wij informatie aan over het Esperantomuseum in het Franse Gray. De drie initiatieven hebben enkele kenmerken gemeen: het zijn privé-initiatieven van één persoon met weliswaar enige, maar slechts zeer geringe openbare steun, zij hebben een onverwacht grote collectie, en... hun voortbestaan is niet vanzelfsprekend. Bij het Vanbiervlietfonds heeft het noodlot reeds toegeslagen en het is nu in de greep van ontbinding ondanks de verwoede pogingen van Roland Rotsaert om het tij te keren. Voor hem is alle hulp, in welke vorm ook, van harte welkom.
De informatie over het museum in Gray putten wij uit Espéranto-Actualités, *n-ro 480, nov. 1996. De initiatiefnemer is Geo Junier en het museum is gevestigd, 19 rue Victor Hugo, F-70100 Gray, Frankrijk. Het omvat een museum, een bibliotheek, een archief- en documentatiecentrum en een permanente tentoonstelling.*

Junier startte zijn museum 20 jaar geleden toen hij met pensioen ging. Hij had zelf een kleine collectie en wilde die enerzijds veilig stellen, anderzijds ook toegankelijk maken voor derden. Bij de oprichting ging hij met met veel lef te werk. Hij stapte naar het gemeentebestuur en vroeg een lokaal van ongeveer 150m², terwijl zijn materiaal toch maar uit een handvol boeken en wat prullaria bestond. Toen een kweekschool voor regenten een nieuwe bestemming moest krijgen, slaagde hij erin via een contract voor onbepaalde duur tussen het gemeentebestuur en de plaatselijke club een lokaal in de wacht te slepen.
Ook de collectie zelf bracht hij op een gelijkaardige, gedurfde manier tot stand. Hij schuimde heel Frankrijk af, en schooide overal materiaal bij elkaar. De collectie kreeg een sterke impuls toen André Albault, toenmalig voorzitter van de Esperanto-Academie, zijn collectie overmaakte. Paradepaardjes van de collectie zijn o.a. authentieke handtekeningen van Zamenhof en zijn dochter Lydia; een affiche van het eerste Esperanto Wereldcongres in Boulogne-sur-Mer in 1905, tijdschriften van 1904 en een set munten geslagen door de Nationale Bank van Nederland.
De situatie van het museum ziet er momenteel vrij rooskleurig uit. Niet alleen heeft het een behoorlijke belangstelling van het publiek. Het ontvangt tot 500 bezoeken per jaar, maar krijgt daarbij nog tal van schriftelijke vragen en consultaties. En die komen niet altijd van de eerste de beste. Onder de laatste vragen was er één van de directeur van het Oceanografisch Museum in Monaco, van de directeur van het Nationaal Meteorologisch Bureau en van een ontwerper van een plantaal, het Dilpok.
Het museum geniet wat financiële steun van de locale overheid – die vooral wordt besteed aan propaganda om het museum meer bekendheid te geven –; is goed geïntegreerd in de culturele werking van de regio en fungeert als toeristische aantrekkingspool. Zo heeft het zijn uitstraling naar de toeristische infrastructuur: hotels en restaurants. Onlangs kreeg het bezoek van de Franse televisie. Dat resulteerde in een uitzending van 35 minuten op FR3-Bourgogne over het Esperanto in het algemeen. Zes minuten van de uitzending werden specifiek aan het museum gewijd.
Het museum kreeg geregeld formele erkenning. De meest prestigieuse is ongetwijfeld de *Etoile d'Or civique* die wordt uitgereikt door de Académie Française.
Enig minpunt: de concrete werking van het museum rust op de schouders van twee vrijwilligers, en voor hen is die taak te zwaar. Gelukkig is hier de opvolging wel verzekerd.
In 1997 viert het museum zijn 20ste verjaardag met feestelijkheden op 26 en 27 april. Het hoopt zo enige nationale, Europese en zelfs mondiale uitstraling te krijgen. In ieder geval worden nu de nodige stappen gezet om een wettelijk statuut op gemeentelijk, departementeel of nationaal vlak te verwerven en zo de toekomst van het museum veilig te stellen.

uit *Franca Esperantisto*
vertaling/bewerking: gvd

WWW? ... TTT!

Deze keer behandelen we het gebruik van bijstellingen en we geven u de mogelijkheid uw kennis van de schrijfwijze van het Esperanto te testen. Ook presenteren we enkele Esperanto-termen op het gebied van Internet. Voor hen die zich op een Esperanto-examen willen voorbereiden, geven we oefenmateriaal dat afkomstig is van het Elementa examen dat op 5 oktober jl. heeft plaatsgevonden in Elspeet. Verder vindt u het vijfde artikel in een serie over het *Fundamento de Esperanto*. In deze rubriek gaan we graag in op uw vragen. Ons adres is: Arjen-Sjoerd en Roel, p/a Oostveenweg 15, NL-7533 VP Enschede.

Vizitu la insulegon Aŭstralio(n)!

In een artikeltje over het Universala Kongreso van dit jaar in Adelaide, Australië, zagen we de volgende zin: **Jen via ŝanco viziti la insulegon Aŭstralion!* Weet u welke fout erin is geslopen?

Het antwoord is, dat de *-n* in *Aŭstralion* achterwege dient te blijven. De regel is namelijk als volgt: in combinaties van een geografische aanduiding, titel o.i.d. en daarachter een eigennaam, krijgt alleen het eerste deel een *-n*. De bovenstaande zin moet dus als volgt luiden: *Jen via ŝanco viziti la insulegon Aŭstralio!* Hier volgen nog enkele voorbeelden:

Kiam vi lastfoje vidis onklon Vilhelmo?
Wanneer heb je oom Willem voor het laatst gezien?

Dum la milito oni detruis la urbon Vukovaro.
Tijdens de oorlog werd de stad Vukovar verwoest.

Multaj homoj intense uzadas la internacian lingvon Esperanto.
Vele mensen maken intensief gebruik van de internationale taal Esperanto.

Het ontstaan van het genoemde foutje komt voort uit het feit dat deze vormen op het eerste gezicht lijken op zogenaamde bijstellingen. Een bijstelling is een zinsdeel dat een nadere uitleg of andere benaming geeft voor een ander zinsdeel en hier onmiddellijk op volgt. Enkele voorbeelden, waarin de bijstellingen vetgedrukt zijn:

*Eĉ mia patro, **homo treege klera**, ne povis klarigi al mi la teorion de Einstein.*
Zelfs mijn vader, een zeer ontwikkeld man, kon me de theorie van Einstein niet uitleggen.

*Ili elmigris al Usono, **la lando de la senlimaj eblecoj**.*
Ze emigreerden naar Amerika, het land van de onbegrensde mogelijkheden.

De regel is, dat een bijstelling altijd dezelfde naamval heeft als het zinsdeel waarop de bijstelling betrekking heeft. In de bovenstaande voorbeelden krijgt de bijstelling geen *-n*, omdat deze hoort bij het onderwerp, respectievelijk een bepaling met voorzetsel. Maar:

*Ĉu vi volas lerni Esperanton, **la plej facilan kaj utilan lingvon**?*
Wil je Esperanto leren, de meest eenvoudige en nuttige taal?

*La diablo prenu Petron, **la friponon**!*
De duivel hale Peter, de schurk!

*Li kuris kvin kilometrojn, **bonan distancon**.*
Hij rende vijf kilometer, een mooie afstand.

In deze drie zinnen is de *-n* wel nodig, omdat de bijstelling hoort bij het lijdend voorwerp van de zin, respectievelijk bij een bepaling zonder voorzetsel. Hoe kun je nu constructies als „het eiland Australië" onderscheiden van constructies met bijstellingen? Het verschil zit hem hierin, dat een bijstelling bedoeld is om aanvullende informatie te geven, maar niet essentieel is voor de betekenis van de zin. Met andere woorden, de bijstelling kan weggelaten worden zonder dat de betekenis ingrijpend verandert. Als u zegt *La diablo prenu Petron* in plaats van *La diablo prenu Petron, la friponon!*, is het nog steeds duidelijk wie er bedoeld wordt. Maar als je in plaats van *Vizitu la insulegon Aŭstralio* zegt *Vizitu la insulegon*, dan valt er een essentieel betekeniselement weg. Men zal onmiddellijk geneigd zijn te vragen: welk eiland bedoel je?

OEFENING 1: ***Plaats waar nodig een* -n**

1. Je mia naskiĝtago mi ricevis Plena Ilustrita Vortaro, la plej ampleksa Esperanto-vortaro.
2. Balthasar Gerards mortigis princo Vilhelmo en Delft.
3. Mia maljunega najbaro persone renkontis la aŭtoro de Esperanto, doktoro Zamenhof.
4. Morgaŭ ni vizitos la Nacia Muzeo, la loko kie ,la Noktaj Gardistoj' de Rembrandt estas montrata.
5. La sovaĝaj piratoj atakis la ŝipo Bonespero.
6. La tuta popolo amis reĝo Frederiko de Danlando.
7. La tuta popolo amis Frederiko, la plej populara reĝo el la historio de Danlando.
8. Finfine ni atingis la celo de nia longa vojaĝo, Istanbulo.

Test: schrijfwijze van het Esperanto

De schrijfwijze van het Esperanto is vrij regelmatig. Daarom zul je bij ervaren esperantisten niet snel zien dat ze bijvoorbeeld per ongeluk de letter q gebruiken. Moeilijker wordt het bij de vraag of er al dan niet een verbindingsstreepje moet worden geplaatst of de vraag of een bepaald woord met een hoofdletter of juist met een kleine letter wordt gespeld. Deze zaken zijn echter wel van belang. Daarom geven we u de gelegenheid om met behulp van onderstaande oefening te testen hoe het gesteld is met uw kennis op het gebied van de schrijfwijze van het Esperanto.

OEFENING 2: ***Verbeter***

1. Mi loĝas trans l' bela- kaj larĝa rivero rejno.
2. Via Grafa Moŝtino, mi intencas viziti Vin je Merkredo.
3. Multaj Esperantistoj ŝatas la verkojn de dr-o Zamenhof.
4. Nia directoro ne bone distingas la sojn disde la zoj.
5. Rotterdamo havas la plej grandan havenon de l' mondo.
6. Ĉi pere mi officiale sciigas vin ke via ex-edzino re-edziniĝis.
7. Estas granda diferenco inter viaj en kaj elspezoj.
8. Mi trovis nur ĉi-tiun syntaksan eraron en via 100paĝa majstroverko.
9. Ĉi tie aĉeteblas ne nur dikaj- sed ankaŭ maldikaj libroj.
10. Prof-ro Smit diris en la Boedapesta kongreso ke li ne plu estas UEA'ano.

De kennis die in bovenstaande oefening wordt getest, kan van pas komen bij het onderdeel dictee van het Elementa examen. Op de volgende pagina staat zo'n dictee. Wanneer je iemand anders vraagt de aldaar vermelde zinnen te dicteren, heb je nog een extra test van de schrijfwijze van het Esperanto.

Woordenschat

Er wordt tegenwoordig veel geschreven en gepraat over Internet. Overal hoor je termen als e-mail, WWW, browser... De grote populariteit van het Internet is een recente ontwikkeling, zodat je in de meeste woordenboeken tevergeefs naar Internet-termen zult zoeken. Maar onder de vele esperantisten die op Internet actief zijn, zijn inmiddels allerlei termen in gebruik geraakt. We hebben er een aantal bij elkaar gezocht, die we in de onderstaande voorbeeldzinnen presenteren.

Via Internet ligt de wereld aan je voeten.
Per la interreto oni povas kontakti la tutan mondon.
Tot diep in de nacht surft ze op Internet.
Ĝis malfrue en la nokto ŝi interretumas.
E-mail is heel wat sneller dan gewone post (ook wel slakkenpost genoemd).
Retpoŝto estas multe pli rapida ol ordinara poŝto (alinome helikpoŝto).
Ik zal je een mailtje sturen over onze Esperanto-bijeenkomst.
Mi sendos al vi retpoŝtaĵon pri nia Esperanto-renkontiĝo.
Op het World Wide Web (WWW) vind je informatie over alle denkbare onderwerpen.
En la TutTera Teksaĵo (TTT) troveblas informoj pri ĉiaj imageblaj temoj.
Onze Esperanto-club heeft een eigen home page opgezet, met links naar andere pagina's over Esperanto en het talenprobleem.
Nia Esperanto-klubo starigis propran hejmpaĝon, kun ligoj al aliaj paĝoj pri Esperanto kaj la lingva problemo.
Daarvandaan kan men zelfs een bestand met een complete Esperanto-cursus downloaden.
De tie oni eĉ povas transvenigi dosieron (datumaron) kun kompleta Esperanto-kurso.
Zijn er eigenlijk speciale nieuwsgroepen voor esperantisten? – Natuurlijk! Ik ben er op twee geabonneerd.
Ĉu fakte ekzistas specialaj novaĵgrupoj por esperantistoj? – Komprenebla! Mi abonas du.
Voor een Internet-aansluiting heb je een computer, een modem en een abonnement bij een Internet provider nodig.
Por Interret-konekto oni bezonas komputilon, modemon kaj kontrakton kun Interret-peranto.
Welke browser gebruik jij?
Kiun legilon vi uzas?

Zet nu eindelijk die computer uit en lees eens een goed boek!
Nun fine elŝaltu tiun komputilon kaj foje legu bonan libron!

De Vlaamse Esperantobond propageert niet alleen het Esperanto in Vlaanderen maar is op internationaal vlak ook een gerenomeerd uitgever van Esperantoboeken. Hier volgt een keuze uit zijn uitgaven. In de prijs is BTW inbegrepen, de verzendingskosten worden afzonderlijk vermeld.

Proza (oorspronkelijk in Esperanto)

La aventuroj de ŝpar- kaj alia porketoj, Rik de Roover. Du ŝtonaj porketoj iĝas vivaj kaj spertas ĉiajn aventurojn. Romaneto en facila lingvo, taŭga por geknaboj kaj komencantoj. **Prezo: 120 + 30 fr.**

Jaĥto veturas for kaj veturigas la morton, Deck Dorval. „Mi kore invitas vin al agrabla surmara vojaĝo, enŝipe de mia privata jaĥto Marfalko." Ĉu vi kredus, ke tia mesaĝo ekmovas aventuron en kiu komplika krimo estas solvenda? Legu pri la solvo de la enigmo fare de Ksavero Kant! Agatha Christie revenis sub pseŭdonimo! **Prezo: 360 + 58 fr.**

Kazinski venas tro malfrue, Deck Dorval. Kial stabilanima kaj persistema viro, sukcesa inĝeniero, faras murdon? Kaj, se li decidas fari ĝin, ĉu li estos sufiĉe inĝenia, ĉu li ekzakte kalkulos sian ŝancojn, elektos la rimedojn kaj zorge kaŝos la spurojn por fari murdon sen misoj, kaj tiel trompas la famkonatan inspektoron Ksavero Kant? **Prezo: 420 + 58 fr.**

Kolera afero, Ronald Cecil Gates. Mallonga krimromano en flua ĉiutaga Esperanto, de la aŭtoro de La septaga murdenigmo. Nova murdo okazis sur la tereno de granda Aŭstralia universitato. Ĉu oni sukcesos solvi ĝin? **Prezo: 210 + 30 fr.**

Kromosomoj, Lorjak. Ĉu murdinstinktoj estas heredeblaj aŭ ne?Jen la ĉefa temo de tiu ĉi libro. Sed ne tro fidu la seriozecon de la temo. Lorjak ja estas iele Schwartz-disĉiplo kaj humuro do certe ne mankas! **Prezo: 270 + 30 fr.**

Morto de sciencisto, Ronald Cecil Gates. Krimromano en flua ĉiutaga Esperanto. Denove okazis murdo en granda aŭstralia universitato. La enketon la leganto povas sekvi kun granda interesiĝo. **Prezo: 210 + 30 fr.**

Murdo en Esperantujo, Daniel Moirand. Kviete fluetas la kluba vespero, kiam subite malfermiĝas la pordo kaj envenas nekonata viro. Kiam li atingas la tablon, li teren kolapsas. Morta! Pro tiu okazaĵo leŭtenanto William Hammerkopf eniras la Esperanto-mondon. Ĉu li trovos tie nur morton kaj pereon? **Prezo: 390 + 58 fr.**

Nigra Magio, Deck Dorval. Dum ŝtorma pluvplena vespero aŭto paneas. Sinjorino Barnaŝ, klarvidantino, unu el la kvar pasaĝeroj, eksentas la ĉeeston de malbonaj spiritoj... Jen la scenaro por enigmo solvenda de la juna detektivo Ksavero Kant. Romano kun relative multaj neologismoj. **Prezo 540 + 58 fr.**

La septaga murdenigmo, Ronald Cecil Gates. Krimromano en flua, ĉiutaga Esperanto. Murdo okazis sur la tereno de granda aŭstralia universitato. La aŭtoro ne nur sukcesas kapti vin per la mistero de la rakonto, sed krome bele priskribas la universitatan vivon kiu en Aŭstralio multe malsimilas alilandajn situaciojn. **Prezo: 210 + 30 fr.**

Sub influo de alkoholo, J. Herbert Sullivan. 12 rakontoj de la aŭtoro de La vualo de l' tempo. **Prezo: 210 + 30 fr.**

Tempo fuĝas, William Auld (red.). 25 rakontoj el la internacia magazino MONATO de diversaj aŭtoroj. La rakontojn elektis William Auld. **Prezo: 600 + 30 fr.**

Urd Hadda murdita! Deck Dorval. Teatro-direktoro vespermanĝas en sia hejmo kun tri eminentaj aktoroj, amikoj liaj. Subite li estas mortigita. Unu el la tri amikoj do devas esti la murdinto. Kiu solvos la problemo unue? **Prezo: 480 + 58 fr.**

Vojaĝoj finiĝas, amantoj kuniĝas, Manjo Austin. Kiam denove edziniĝas ŝia patrino kaj ili translokiĝas al nova hejmo, malfermiĝas por Maureen nekonata mondo plene de novaj samfamilianoj. Ekiro en la profesian vivon eĉ plimalfaciligas la ŝanĝon. En rakonto, kiu sursceniĝas en irlanda ĉirkaŭaĵo, ni sekvas ŝian kreskon al adolteco. **Prezo: 330 + 30 fr.**

Proza (vertaald)

Dirdri kaj la filoj de Usnaĥ, Adriaan Roland Holst. Mallonga romano inspirita de Keltaj elementoj, kiu disvolviĝas en Irlando. Ĝi estas perleto sur la krono de la Nederlanda literaturo, majstre tradukita de Christian Declerck. **Prezo: 210 + 18 fr.**

La ludanta lumo, Leopold Vermeiren. 5 erotikaj rakontoj de famkonata patro de la Ruĝa Kavaliro. Ne por infanoj. **Prezo: 450 + 30 fr.**

La nuda feino, Leopold Vermeiren. Ok erotikaj rakontoj. La etoso de la tuta verko: erotika, poezia, milde ironia, fantaziplena, kaŭzas, ke la legado estas vera ĝuo. **Prezo: 450 + 30 fr.**

Toneel

Oktavia, Seneca, tradukita de Gerrit Berveling. Nerono – imperiestro de Romo, historie sufiĉe konata pro krueleco kaj frenezeco – ankaŭ en sia familia rondo kaŭzis tragediojn. Tion montras tiu ĉi teatraĵo en kiu repudiita edzino kontraŭas konkubinon. **Prezo: 180 + 18 fr.**

Poëzie (origineel)

Dolĉe-amare, Emile Van Damme. Poemaro pri la naturo, la viv-medio, la psika sano de la homoj per ĉiutagaj vortoj kiuj tuj trafas la kernon. Pri ĝi skribis William Auld: „Tiuj ĉi poemoj rekte trafis min sur la stomaknervoj – t.e. ili forte efikis al mi pro sia forta interplekto de vizio, simbolo kaj formo.". **Prezo: 240 + 18 fr.**

El sisma zono, Mikaelo Giŝpling. La unua poemaro de tiu ĉi rusa poeto en kiu li prikantas plej diversajn temojn: naturo, famaj verkistoj aŭ literaturaĵoj, morto, homaj sentoj, milito, infanaĝo, amikeco kaj perdita amo; kun enkonduka antaŭparolo de William Auld. **Prezo: 300 + 30 fr.**

Kanto pri Minotaŭro, Gerrit Berveling. Bunta serio de poemoj de tiu ĉi juna aŭtoro, kun tre laŭda enkonduko de Marjorie Boulton. **Prezo: 450 + 30 fr.**

Meznokto metropola, Krys Ungar. La unua poemaro de tiu ĉi elstara poetino. Meditoj pri paco, patrineco... La poemaro ricevis multajn laŭdajn recenzojn.**Prezo: 390 + 30 fr.**

Plena poemaro, Eŭgeno Miĥalski. La plena poezia verkaro de tiu ĉi rusa aŭtoro, kiun forte influis la komunisma idearo. Ampleksan enkondukon al la poemaro verkis Krys Ungar. **Prezo: 570 + 30 fr.**

Sub la signo de socia muzo, William Auld (red.) Antologio de poemoj kaj eseoj, redaktita de William Auld kaj Stefan Maul. Ilustraĵoj de Georgo Kamaĉo. Pli ol 50 poetoj festis la centjariĝon de Esperanto pere de tiu ĉi antologieto. **Prezo: 390 + 30 fr.**

Ŝirpecoj (anstataŭ monumento), Christian Declerck. Poezia erotika monumento de Christian Declerck starigita por siaj kvar amantinoj. La poemaro enhavas plurajn konvinkajn poemojn, precipe kelkajn kiuj esprimas la doloron pri disiĝo kaj soleco. **Prezo: 420 + 30 fr.**

BESTELFORMULIER VOOR LIDMAATSCHAPPEN, ABONNEMENTEN EN BOEKEN

1997

Opzenden (rechtstreeks of via een plaatselijke groep) aan:

VLAAMSE ESPERANTOBOND
Frankrijklei 140
B-2000 Antwerpen
Telefoon: (03) 234 34 00
Fax: (03) 233 54 33
E-mail: fel@knooppunt.be

Code: ☐☐☐☐ -☐

Familienaam: ____________________ Voornaam: ____________

Adres: ____

____

Postnummer: ____________________ Gemeente: ____________

Telefoon: ____________________

Geboortedatum: ____________________ Nationaliteit: ____________

Beroep: ____________________

Paspoortnummer[1] ____________________ geldig tot ____________

Tot welke plaatselijke Esperantogroep wenst u te behoren?[2]

Aalst ☐ Antwerpen ☐ Brugge ☐ Gent ☐ Kalmthout ☐
Kortrijk ☐ Leuven ☐ Limburg ☐ Oostende ☐ Turnhout ☐

Andere leden van het gezin:

Naam:	Voornaam:	Geboortedatum:
____________	____________	____________
____________	____________	____________
____________	____________	____________
____________	____________	____________

Nationale lidmaatschapsbijdragen:

f	– gewoon lid[3,5]	600 fr.	600 fr.
	+ familiaal lid (voor alle andere leden van het gezin)[4]	+ 600 fr.	....
s	– steunend lid	1000 fr.	....
df	– levenslang lid	15000 fr.	....

☐ Ik ben Esperanto-sympathisant. Ik stort een vrijwillige (niet verplichte) bijdrage aan de Vlaamse Esperantobond van .... fr.

☐ Mijn vereniging heeft sympathie voor Esperanto en wil op de hoogte blijven van initiatieven van de Vlaamse Esperantobond.

(De gegevens die u hier verstrekt, worden in de computer van de Vlaamse Esperantobond bewaard. Zij worden enkel gebruikt om u te informeren over de werking van de bond, voor facturatie, e.d. U kan schriftelijk om een uittreksel van de gegevens die FEL over u heeft verzoeken, ze laten wijzigen of verwijderen.)

Extra steun

	Ik schenk de volgende som:		
b	– aan de Vlaamse Esperantobond[6]		.... fr.
g	– aan de hierboven vermelde plaatselijke groep		.... fr.
	Ik wens steunend lid te worden van		
d	– de Esperanto-jeugdvereniging[5]	1200 fr.	.... fr.
☐	– Ik word Krekelspaarder, zend mij een inschrijvingsformulier.		

Internationale lidmaatschapsbijdragen (UEA):

u	gewoon lid	.... x 300 fr.	.... fr.
jl	lid met *Jarlibro*	.... x 740 fr.	.... fr.
jl+e	lid met *Jarlibro* en *Esperanto*	.... x 1850 fr.	.... fr.
z	Societo Zamenhof	.... x 3700 fr.	.... fr.

Abonnementen:

p	Horizontaal (gratis voor leden)	600 fr.	.... fr.
m	Monato	1390 fr.	.... fr.
a	Agenda La Jaro	.... x 180 fr.	.... fr.
j	JEN (Jongeren Esperanto-Nieuws)[5]	400 fr.	.... fr.
i	Vertikale	200 fr.	.... fr.
e	Esperanto	1180 fr.	.... fr.
h	Heroldo	1100 fr.	.... fr.
c	Koncize (voor FLEJA-leden 150 fr.)	300 fr.	.... fr.
ja	Juna Amiko	320 fr.	.... fr.
epc	El Popola Ĉinio	(prijs 1996) 950 fr.	.... fr.
l	Eventoj	1370 fr.	.... fr.
oe	La ondo de Esperanto	515 fr.	.... fr.
re	Ruslanda Esperantisto	440 fr.	.... fr.
lf	Literatura Foiro	1000 fr.	.... fr.
gz	La gazeto	1000 fr.	.... fr.
kk	La Kancerkliniko	780 fr.	.... fr.
ij	Internacia Ĵurnalisto	420 fr.	.... fr.
ipr	Internacia Pedagogia Revuo + lidmaatschap	500 fr.	.... fr.
k	Kontakto	700 fr.	.... fr.

Boeken en cursussen (zie afzonderlijke lijst)

w	Woordenboek E-N-E	550 + 58 fr.	.... fr.
ep	Cursus Esperanto Programita (pakket)	1525 + 70 fr.	.... fr.
e7	7 informatiebrochures	395 + 58 fr.	.... fr.
	....	.... + ... fr.	.... fr.
	....	.... + ... fr.	.... fr.
	....	.... + ... fr.	.... fr.
	....	.... + ... fr.	.... fr.
	....	.... + ... fr.	.... fr.
	....	.... + ... fr.	.... fr.
	....	.... + ... fr.	.... fr.
	....	.... + ... fr.	.... fr.
	....	.... + ... fr.	.... fr.
	....	.... + ... fr.	.... fr.

Ik wens mee te werken aan de verspreiding en toepassing van het Esperanto door:

- ☐ contacten te leggen met andere verenigingen
- ☐ deel te nemen aan debatten over taalproblemen
- ☐ een voordracht te geven over Esperanto
- ☐ te reageren op berichten in de media
- ☐ contact op te nemen met plaatselijke verslaggevers van de media
- ☐ les te geven
- ☐ . . . .

Noten:

1. Personen die de Belgische nationaliteit niet hebben, kunnen volgens de wet alleen lid worden als zij het nummer en de geldigheidsdatum van hun paspoort opgeven.
2. Een lid van de Vlaamse Esperantobond is automatisch ook gewoon lid van de dichtsbijzijnde plaatselijke Esperantogroep. Wenst u lid te zijn van een andere groep, plaats dan een kruisje in het vierkantje achter de naam van die groep.
3. Leden of steunende leden van de Vlaamse Esperantobond (FEL) krijgen een gratis abonnement op het tijdschrift *Horizontaal.* Leden krijgen op aanvraag de *Membromarkfolio* van UEA, dat recht geeft op het gebruik van de *Delegita Reto* in het *Jaarboek van UEA* Deze lidmaatschapszegels kunnen worden aangevraagd via de plaatselijke groepen of rechtstreeks bij het bondssecretariaat.
4. Bij een familiaal lidmaatschap is iedere 2de en volgende persoon die op hetzelfde adres woont, lid. Er wordt slechts één tijdschrift per adres verzonden.
5. Jongeren tot 29 jaar worden automatisch lid van de Vlaamse Esperantojeugd (FLEJA). Zij krijgen gratis het tijdschrift *Jongeren Esperanto-Nieuws.* Steunende leden van FLEJA krijgen *Jongeren Esperanto-Nieuws* en *Koncize* gratis.
6 Schenkingen van 1000 fr. of meer aan de Vlaamse Esperantobond zijn (onder voorbehoud) aftrekbaar van het belastbaar inkomen. De erkenning tot belastingaftrek 1996-98 gebeurt pas na het drukken van dit formulier, er kan hierover dus nog geen zekerheid worden gegeven. Attesten voor de belastingen worden verstuurd in het begin van het kalenderjaar dat volgt op de schenking. *Schenkingen rechtstreeks aan een plaatselijke groep komen NIET in aanmerking voor belastingaftrek.*

Ik betaal

Totaal .... fr.

- ☐ Ik betaal het totaal op één van de volgende rekeningen van de Vlaamse Esperantobond: 000-0265338-43, 001-2376527-06, 402-5510531-55 en zend dit formulier aan de Vlaamse Esperantobond, Frankrijklei 140, 2000-Antwerpen.
- ☐ Ik betaal het totaal aan mijn Esperantogroep (zie blz. 1) en zend dit formulier ook aan hen.
- ☐ Ik zou graag ieder jaar mijn lidmaatschappen automatisch betalen door middel van domiciliëring. Zend me hierover de nodige inlichtingen.

Tijdschriften

Horizontaal (nl, 6 nrs/j) Het behandelt taalproblematiek en de Esperantobeweging en besteedt ruime aandacht aan de activiteiten van de plaatselijke Esperantogroepen.
Monato (esp, 12 nrs/j) Dit tijdschrift, uitgegeven door FEL, is een algemeen tijdschrift voor politiek, economie en cultuur: een aanrader als dagelijkse lectuur, ook voor beginners.
Vertikale (esp, 6 nrs/j) Het blad voor de actieve leden van FEL. Het behandelt de beweging, de verenigingen en het Esperanto-onderricht.
JEN (nl/esp, 4 nrs/j) Het kleine broertje van Horizontaal. Geeft informatie over Esperanto en taalproblematiek, toegespitst op jongeren.
Koncize (esp, 4 nrs/j) Geeft informatie over Esperanto-activiteiten voor jongeren.
Esperanto (esp, 11 nrs/j) Het officiële ledenblad van UEA (Esperanto Wereldbond). Het behandelt voornamelijk de internationale Esperantobeweging en zijn cultuur.
Kontakto (esp, 4 nrs/j) Tijdschrift voor jongeren en beginners. Het behandelt de meest uiteenlopende facetten van de internationale cultuur.
Heroldo de Esperanto (esp, 16 nrs/j) Eén van de oudste Esperantotijdschriften. Het blad behandelt in detail wat er reilt en zeilt in de Esperantowereld.
Eventoj (esp, 24 nrs/j) Behandelt vooral de Esperantobeweging en is eigenlijk een bloemlezing uit andere Esperantotijdschriften.
Juna Amiko (esp, 4 nrs/j) Een tijdschrift voor kinderen die Esperanto kennen of het juist leerden, ook geschikt voor beginners, met eenvoudige teksten en vele illustraties.
El Popola Ĉinio (esp, 12 nrs/j) Aantrekkelijk, veelkleurig tijdschrift dat China aan de buitenwereld voorstelt.
Ruslanda Esperantisto (esp, 12 nrs/j) Weerspiegelt de Esperantowereld in de voormalige USSR met veel aandacht voor de problemen sinds de val van het communisme.
La ondo de Esperanto (esp, 6 nrs/j) Behandelt het socio-politieke leven in het voormalige Oostblok. Bevat originele en vertaalde literatuur.
Literatura foiro (esp, 6 nrs/j) Hoogstaand literair tijdschrift, met uittreksels, interviews en recensies uit de originele en vertaalde Esperantoliteratuur.
La gazeto (esp, 4 nrs/j) Tijdschrift over cultuur in de brede zin van het woord met veel aandacht voor het Esperanto in de culturele wereld.
La Kancerkliniko (esp, 4 nrs/j) Humoristisch en satirisch tijdschrift.
Internacia Ĵurnalisto (esp, 4 nrs/j) Tijdschrift voor al wie via en in het Esperanto aan journalistiek en verslaggeving wil doen. Met veel informatie en tips voor een professionele journalistiek.
IPR Tijdschrift van de vereniging van esperantisten-leraren met artikelen over pedagogie, methodologie en onderwijs.

Meer informatie

Voor meer informatie over lidmaatschappen, allerhande tijdschriften en boeken in of over Esperanto zal de Vlaamse Esperantobond u graag helpen. U kunt iedere werkdag bellen van 9 tot 12.30 en van 13.30 tot 17.30, of schrijven naar bovenstaand adres. Ook de bestuursleden van de plaatselijke groepen van de Bond zullen u graag in de mate van het mogelijke helpen.

Vojaĝoj kaj aliaj poemoj, Edwin de Kock. La libro rilatas precipe al travivaĵoj kaj meditoj, kiam en 1985 la aŭtoro veturis tra Eŭropo. La verko postulas tempon kaj grandan atenton, sed kompense riĉigos vian kulturan nivelon kaj vorttrezoron. **Prezo: 390 + 30 fr.**

Vortaj (a)ludoj, Stefan Maul. Spritaj kaj satiraj poemoj kaj eseetoj de la redaktoro de MONATO kiuj ilustras la eblecojn de Esperanto en luda, metafora kaj eksperimenta kampoj de la lingvo-uzado. **Prezo: 180 + 30 fr.**

Esperantologie

Beletro, sed ne el katedro, Gaston Waringhien. Ĉu vere ekzistas Esperanto literaturo? Ĉu eĉ ekzistas esperanta literaturscienco? La nestoro de la Esperantaj literaturistoj instruos en agrabla, klara prilaborita stilo, pri la atingaĵoj de Esperantaj verkistoj. **Prezo: 630 + 58 fr.**

La intereso kaj utilo de komuna interlingvo, 11 eseoj altnivelaj pri Esperanto kaj interlingvistiko fare de diversaj elstaraj aŭtoroj. **Prezo: 300 + 30 fr.**

Materialoj pri la nuna uzado de la akuzativo, Daniel Moirand. La libro klarigas la uzadon de la akuzativo kiel oni kutimas renkonti ĝin ĉe bone konataj kaj nuntempaj aŭtoroj. **Prezo: 630 + 58 fr.**

1887 kaj la sekvo, Gaston Waringhien. Dudek kvin artikoloj kaj prelegoj de Gaston Waringhien kiuj rilatas al la historio de nia lingvo, al la lingvo kaj stilo de Zamenhof, al la farado de vortaroj, al neologismoj, ktp. **Prezo: 630 + 58 fr.**

Nia Fundamento sub lupeo, G.F. Makkink. La titolo sufiĉe klarigas la esencon de tiu ĉi verko. **Prezo: 420 + 30 fr.**

Woordenboeken

Deklingva manlibro pri politiko, Stefan Maul. Enciklopedio pri ĉiaj nuntempaj terminoj pri la politika vivo, kun traduko en 10 lingvoj. **Prezo: 390 + 58 fr.**

Gerda malaperis – Vortlisto/Woordenlijst, Vortareto Esperanto-Nederlanda pri la vortoj kiuj estas uzataj en la romaneto de Claude Piron „Gerda malaperis". **Prezo: 60 + 18 fr.**

Nederlands-Esperanto-Nederlands, A.J. Middelkoop. Vortaro dudirekta Nederlanda-Esperanto, la plej kompleta momente havebla en la merkato. **Prezo: 550 + 58 fr.**

Proveldono de Komerca Terminaro, Hans Wiersch. Terminaro seslingva (franca, angla, germana, hispana, itala, Esperanta) kun indekso. **Prezo 420 + 58 fr.**

Cursussen en studies

ABC-gramatiko de Esperanto, Ch. De Vleminck kaj E. Van Damme. Moderna Esperanto-gramatiko en kiu lernantoj povas facile trovi respondon pri ajna gramatika problemo. La temoj estas ordigitaj alfabete. **Prezo: 1200 + 70 fr.**

Gramatika ABC-mempraktikilo, Ch. De Vleminck kaj E. Van Damme. Alloge moderna lern- kaj instru-ilo, uzebla kune kun „ABC-gramatiko de Esperanto". La gramatika libro enhavas la teorian parton al kies klarigoj ĉiam aludas la referencoj de la mempraktikilo. La unuopaj gramatikaj problemoj praktikeblas plurnivele per travideblaj, bone aranĝitaj ekzercoj. Modeloj enkondukas la laboron, plurloke desegnaĵoj ilustras kaj vigligas la paĝojn. **Prezo: 690 + 58 fr.**

La diabla cirklo, Eckard Woite. Pri organizo kaj efikeco de la Esperanto-movado. **Prezo: 133 + 18 fr.**

Proponaro por la Esperanto-informado, Marcus Sikosek. Kiel efike varbi por Esperanto? Kelkaj eroj el la enhavolisto: lom pri la historio, La facileco de Esperanto, Lingvistoj kaj Esperanto, Literaturo, Kial Esperanto ne „venkis", Neesperantistaj organizaĵoj kaj Esperanto, Planlingvaj aspektoj. **Prezo: 180 + 30 fr.**

Esperanto programita, Hermann Behrmann. Kurso por memstudado, konsistanta el dika libro, sonkasedo aŭ kvar diskoj, kaj vortaro Esperanto-Nederlanda kaj Nederlanda-Esperanto. **Prezo: 1525 + 70 fr.**

Diverse boeken

Al la tero returne, Gilbert R. Ledon. La homo forgesis, ke la naturo ne apartenas al ĝi, sed ke ĝi apartenas al la naturo... Sekvas praktikaj ekzemploj de ĉi tiu nepra kaj urĝa savo. **Prezo: 210 + 30 fr.**

Humuro laŭ skota maniero, Andrzej Pettyn. 150 ŝercoj pri skotoj, kunigitaj de la fama ĵurnalisto de Pola radio, **Prezo: 270 + 30 fr.**
kun 3 kasedoj. **Prezo: 720 + 58 fr.**

Internacie kuiri, Maria Becker-Meisberger. Ducenton da internaciaj receptoj vi trovos en la kuirlibro por frandemuloj. **Prezo: 570 + 58 fr.**

Manlibro pri ĵurnalismo, Stefan Maul. Tiu ĉi libro kontentigas la bezonojn kaj dezirojn de verkantoj kaj redaktantoj, aŭtoroj kaj ĵurnalistoj amatoraj kaj profesiaj. Ĝi prezentas tutan faskon da informoj kaj konsiloj pri informado, verkado, redaktado kaj eldonado. **Prezo: 210 + 30 fr.**

Servisto de l' ideo, Hans Jakob. Historio de Esperanto kaj de Universala Esperanto Asocio (UEA) verkita de la iama direktoro de UEA, Hans Jakob. **Prezo: 599 + 30 fr.**

Ŝanco por feliĉo, Phil Bosmans. Se vi foje estas malĝoja aŭ malgaja, jen libro konsistanta el cento da malgrandaj korvarmigaj tekstoj. Ankaŭ tre taŭga kiel donaco por amiko. **Prezo: 390 + 30 fr.**

Voor de computer

Ĉapelilo. Taŭga tekstprilaborilo por verki viajn esperantajn leterojn. Ĝi enhavas diversajn litertiparojn kun la esperantaj literoj, literum-kontrolan programon, vortdividan programon, ktp. **Prezo: 5130 + 58 fr.**

Supersignoj por Windows 3. **Prezo: 120 + 18 fr.**

Macintosh Hypercursus Esperanto. **Prezo: 177 + 16 fr.**

Malgranda kurso HTML, Paul Peeraerts. Nepra informilo por ĉiuj kiuj volas mem krei TTT-paĝojn. **Prezo: 120 + 16 fr.**

Nederlandstalige informatiebrochures

Esperanto, een Europese of Aziatische taal? (Claude Piron)
Esperanto, je vraagt maar. (Claude Piron)
Esperanto vandaag.(Paul Peeraerts)
Naar één taal voor Europa. De toekomst van het Europese Babel. (Mark Fettes)
De propedeutische waarde van de internationale taal Esperanto. (Helmar Frank)
De psychologische reacties op het Esperanto. (Claude Piron)
De sociopolitieke, culturele en pedagogische waarde van het Esperanto. (Edward Symoens) **Prezo: po 60 + 16 fr.**

Prezo por la 7 broŝuroj 395 + 58 fr.

Examens

In 1995 werd er tijdens het Faulhaber-weekeinde een proefexamen afgenomen. Dit was een succes: zo'n 30 mensen deden mee. In vervolg hierop werd tijdens het laatste Faulhaber-weekeinde, op 5 oktober jl., een officieel Elementa examen afgenomen. Hoewel het aantal deelnemers deze keer beduidend minder was, bleek het in organisatorisch opzicht interessant om examens parallel aan een bijeenkomst af te nemen. We nemen in deze rubriek de schrijfopdracht en het dictee op, zodat u oefenmateriaal hebt voor uzelf of voor uw leerlingen.

Schrijfopdracht

De schrijfopdracht is bedoeld om de schrijfvaardigheid van de kandidaten te beoordelen. Voor de uitwerking hadden de kandidaten ongeveer vijf kwartier de tijd.
Kies een van onderstaande twee opdrachten en voer die uit. Verwerk daarbij de punten tot een samenhangende brief in het Esperanto. De brief moet in totaal ongeveer 200 woorden bevatten (ca. 1 kantje). U hoeft zich niet strikt aan de volgorde van de punten te houden. Behalve op inhoud wordt de schrijfopdracht ook beoordeeld op taalgebruik.

1. De verzamelaar

U bent een enthousiast verzamelaar van postzegels, ansichtkaarten of andere verzamelobjecten van uw keuze. U deelt deze passie met uw correspondentievriend Johann Fleischmann uit München. Geregeld schrijft u elkaar, en nu is het uw beurt. Schijf een brief aan Johann, en verwerk daarin de volgende punten:

1. datum, aanhef en begroeting;
2. vertel over een recente aanwinst voor uw collectie;
3. vraag Johann om hulp bij het opsporen van één of meer exemplaren waar u al lang naar op zoek bent;
4. doe verslag van een ruilbeurs die u onlangs hebt bezocht;
5. informeer naar het welzijn van Johann en zijn familie, en naar eventuele vakantieplannen;
6. de afsluiting.

2. Informatiedag

De plaatselijke Esperanto-club waarvan u lid bent, heeft onlangs een informatiedag over Esperanto georganiseerd. De dag was een groot succes: twaalf belangstellenden hebben zich aangemeld voor een cursus die binnenkort van start gaat. Schrijf een artikeltje voor het clubblad en bespreek daarin het volgende:

1. waarom en wanneer het evenement georganiseerd werd;
2. wie de organisatie verzorgd hebben;
3. de locatie waar een en ander plaatsvond;
4. hoe het programma eruit zag;
5. de reacties uit het publiek;
6. de behaalde resultaten;
7. de plannen voor een mogelijke herhaling volgend jaar.

In deze rubriek staan geen uitwerkingen van deze schrijfopdrachten. Als je een idee wilt hebben van het taalniveau dat van de kandidaten verwacht wordt, dan kun je te rade gaan bij de voorbeelduitwerking in de examengids. Deze is te bestellen door 5 gulden over te maken op giro 206152 van de secr. Alg. Ned. Esp.-examencommissie te Alkmaar.

Dictee

Met het dictee wordt voor een deel de luistervaardigheid getoetst. Het andere examenonderdeel waarmee luistervaardigheid wordt gemeten is de luistertoets. Een dictee duurt ongeveer een kwartier. De zinnen worden meerdere keren, zowel in stukjes als in zijn geheel voorgelezen. Het examenonderdeel dictee kun je oefenen door iemand te vragen de onderstaande zinnen te dicteren:

1. Trankvile ŝaltante magnetofonon, la gvidanto aŭdis, ke la apaĉo ĵus komencis kanti.
2. Li atingis naŭzan parton de la tranco; tiu ekstazo certe estos traŭmata travivaĵo.
3. Ĉagreniĝinta ŝi sidiĝis ĉe la ruinaro kaj ŝiaj kaviĝintaj okuloj eĉ ne rimarkis la vakciniojn.
4. La patro neniam volonte deklaris sin venkita; krome li senlime fidis siajn gefilojn.
5. Mi eksciis, ke oni plantas tie akaciojn kaj ricinojn por fiksi dunojn.

Uitwerking van de oefeningen

Oefening 1

1. Plenan Ilustritan Vortaron, ampleksan Esperanto-vortaron; 2. princon Vilhelmo; 3. aŭtoron, doktoron; 4. Nacian Muzeon, lokon; 5. ŝipon Bonespero; 6. reĝon Frederiko; 7. Frederikon, popularan reĝon; 8. celon, Istanbulon.

Oefening 2

1. la, bela, Rejno; 2. Via Grafina Moŝto, vin, merkredo; 3. esperantistoj, d-ro; 4. direktoro, soojn, zooj; 5. Roterdamo, l' mondo; 6. Ĉi-pere, oficiale, eksedzino, reedziniĝis; 7. en-; 8. ĉi tiun, sintaksan, 100-paĝa; 9. dikaj; 10. Prof., budapeŝta, UEA-ano.

Wat is goed of fout volgens het Fundamento?

Er zijn twee criteria op grond waarvan vormen die niet conform het Fundamento zijn, kunnen worden beoordeeld.

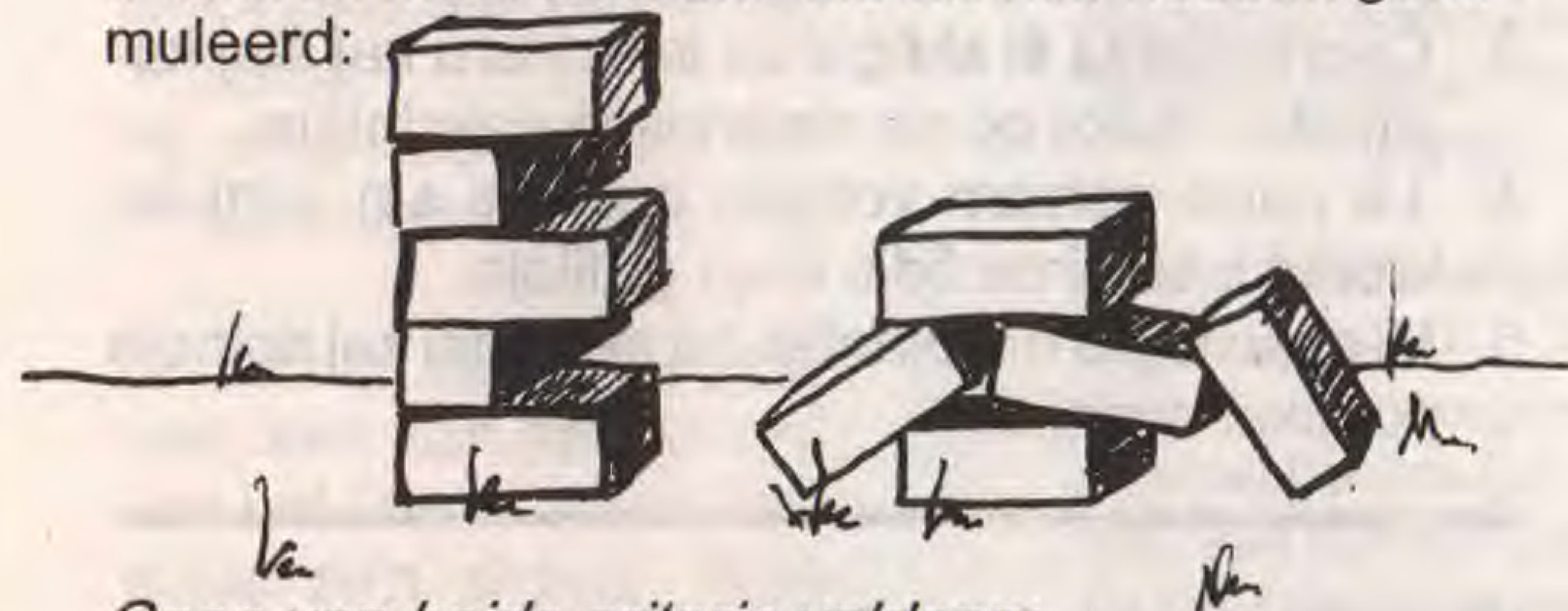
Ten eerste is het van belang om na te gaan in hoeverre een afwijkende vorm reeds in de praktijk voorkomt. Wanneer zo'n taalvorm reeds op redelijke schaal is ingevoerd, behoort deze inmiddels tot de taal. Wanneer een vorm niet alleen afwijkt van het *Fundamento*, maar ook nog vrijwel onbekend is, dan hebben we te maken met een veranderingsvoorstel en is het (vooralsnog) geen correct Esperanto. Het eerste criterium is dus de *populariteit* van de afwijkende vorm.

Het tweede criterium heeft te maken met de vraag in hoeverre het bestaan van een afwijkende vorm tot problemen kan leiden. Het Fundamento is immers onder meer bedoeld om te voorkomen dat door een lichtvaardige stap van toekomstige esperantisten het werk van vroegere esperantisten zal worden vernietigd (A1,1):

> Zelfs wanneer het Esperanto zich tot het uiterste perfectioneert, zal de eenheid nimmer verloren gaan. Nimmer zullen Esperanto-boeken, zelfs niet de allereerste, hun waarde verliezen; ze zullen altijd kunnen worden begrepen door de toekomstige generaties (A8,3).

Het tweede criterium is dus de mate waarin recht wordt gedaan aan de *traditie en eenheid* van de taal.

Ter illustratie zullen we een aantal kwesties confronteren met de criteria die we hier hebben geformuleerd:

Geen van beide criteria voldoen:
Grootscheepse hervormingen zijn altijd impopulair en verbreken de eenheid van het Esperanto. De invoering van een nieuw alfabet waarbij de *ĉ, ĝ, ĥ, ĵ, ŝ* en *ŭ* vervangen worden door bijvoorbeeld *ch, q, x, y, sh* en *w*, is te drastisch. Oude Esperantoboeken zullen er dan snel vreemd uitzien.

Criterium 1 voldoet niet, maar criterium 2 wel:
Het voorstel om bijvoorbeeld in het vervolg het woord *Esperanto* met een kleine letter te schrijven is wat betreft het criterium van eenheid en traditie – minder dramatisch te noemen. Maar bijna niemand doet het.

Criterium 1 voldoet wel, maar criterium 2 niet:
Er bestaan in het Esperanto twee scholen met betrekking tot de interpretatie van de deelwoorden: itisten en atisten. De itisten zijn in de meerderheid en hebben een leer die conform het Fundamento is. De atisten handelen niet conform het *Fundamento*, zijn in de minderheid, maar vormen niet te min een redelijk grote groep. Door het interpretatieverschil kunnen verschillen in betekenis ontstaan, waardoor er een gevaar is voor de eenheid van het Esperanto. Wanneer een redelijk populaire vorm breekt met de eenheid van het Esperanto, is dat altijd alarmerend. Het is derhalve noodzakelijk het atisme af te wijzen.

Beide criteria voldoen:

- In het *Fundamento* (Ekzercaro 14) staat een grammaticale fout in de zin: *...al ĉiu el la infanoj mi donis po tri pomoj*. Er had namelijk een *-n* na *pomoj* moeten staan. Ook hier hebben zich twee scholen ontwikkeld. De een houdt vast aan het *Fundamento*, terwijl de andere de voorkeur geeft aan de grammaticaal correcte vorm. Beide scholen zijn redelijk populair. Het verschil is echter volstrekt ongevaarlijk met het oog op de eenheid van de taal, want het kan niet leiden tot enig misverstand. Volgens de huidige stand van zaken kunnen beide vormen naast elkaar worden getolereerd (uiteraard niet binnen eenzelfde tekst).
- Verreweg de meeste esperantisten schrijven de namen van de maanden met een kleine letter, hoewel het *Fundamento* een hoofdletter voorschrijft. Dergelijke verschillen zijn uiteraard ongevaarlijk en te onbelangrijk om hierover met het Fundamento te gaan zwaaien. Een andere zaak die inmiddels gemeengoed is geworden in weerwil van het *Fundamento*, is het gebruik van *-io* bij landennamen naast *-ujo*.
- Het woord ,watt' kom je in het Esperanto tegen als *ŭato* en *vatto*. Op beide vormen is vanuit het *Fundamento* kritiek uit te oefenen. Een van de regels in het *Fundamento* luidt dat de letter *ŭ* uitsluitend na klinkers wordt gebruikt, zodat *ŭato* niet correct is. In *vatto* vind je de dubbele t van James Watt terug, zodat er geen verwarring mogelijk is met het woordje *vato*. Maar het gebruik van dubbele medeklinkers komt in het *Fundamento* alleen maar voor in twee eigennamen: *Anno, Ŝillero*. De vraag is gerechtvaardigd of de verdubbeling van medeklinkers in één woordstam gemeengoed moet worden in het Esperanto. Maar op grond van de hierboven geformuleerde criteria zijn de vormen *ŭato* en *vatto* niet zonder meer te veroordelen: beide vormen worden gebruikt en ze vormen geen reëel gevaar voor de eenheid van het Esperanto.

Vroeg of laat in vertaling

Tegenstanders van het Esperanto komen steevast met het argument aandragen dat die taal geen literaire cultuur heeft. Voorstanders bieden weerwerk door te stellen dat die cultuur er wel is, zowel in originele werken, als in vertalingen van relatief kleine cultuurgebieden als van de wereldliteratuur. Nu is het aanbod van vertaalde wereldliteratuur natuurlijk niet te vergelijken met wat je daarvan in Nederlandse vertaling kan lezen. Het Esperanto leidt nu eenmaal aan het euvel van een beperkte en mondiaal uitgestrekte markt. Toch breidt het aantal werken uit de wereldliteratuur zich gestaag uit.

Onlangs is het aanbod weer met twee belangrijke werken uitgebreid. Het eerste is het reeds eerder aangekondigde tweede deel van Tolkiens trilogie *La mastro de l' ringoj*. Na het succes van het eerste deel, *La Kunularo de l' Ringo*, waarvan een recensie verscheen in *Horizontaal* (1996/2, p. 9) en dat intussen reeds volledig uitverkocht is, houdt de uitgave van *La du turegoj* geen risico in. De vertaling is uiteraard ook van William Auld en die naam staat voor kwaliteit. Het werk is heel populair en kent een zeer uitgebreid lezerspubliek. De feeërieke en imaginaire wereld spreekt klaarblijkelijk bij velen tot de verbeelding en sluit dicht aan bij de vele figuren uit de hedendaagse computer-animatie en stripwereld. Daarenboven heeft Tolkien een soort fanclub wier leden alles wat Tolkien betreft aankopen. Dat is uiteraard een met plezier meegenomen voordeel. Op die manier komt het Esperantoboek ook eens buiten zijn traditionele markt.

De tweede vertaling stamt uit de Italiaanse literatuur uit de middeleeuwen. De *Decamerone*, van Boccaccio ligt mee aan de bron van de moderne literatuur. De vertaling is van de hand van Giulio Cappa, Perla Martinelli en wijlen Gaston Waringhien. Deze namen waarborgen de kwaliteit van het geleverde werk.

De *Decamerone* is het verhaal van een groepje Florentijnse edellieden, van beider kunnen, die zich – om de pest te ontvluchten – terugtrekken in een villa buiten. Om de tijd te doden vertellen ze elkaar verhalen: fabels, legenden, anekdoten... De meeste zijn erotisch getint, soms tegen het schunnige af, maar realistisch en vaak humoristisch. Het werk komt als zeer vrij over, vooral omdat de auteur de directe confrontatie met de heersende moraal omzeilt.

Niet het volledige werk is vertaald, slechts de eerste drie dagen. Maar, in tegenstelling tot vele vertalingen in nationale talen die slechts een keure uit de verhalen aanbieden, volgt deze vertaling wel getrouw de chronologie en volgorde van de oorspronkelijke tekst. Dat opent perspectieven voor een uitgave van het vervolg.

De stijl van de vertaling is aangepast aan het middeleeuwse kader. Dat resulteert in topzware zinnen, met veel opeenstapelingen van deelwoorden. Daardoor wordt het lezen niet echt gemakkelijk. Hier en daar wordt de sfeer echter verstoord door het gebruik van te modern Esperanto, zoals het gebruik van *far* (door) of *mi belas kaj inas* (ik ben mooi en vrouw).

Sten Johansson in *Monato* noemt het boek een aanrader. Maar aan wie houdt van lichte lectuur, raadt hij aan de inleiding over te slaan.

Om in de sfeer te blijven, kunnen we ook nog het verschijnen van de derde novellenbundel van Leopold Vermeiren aankondigen. *La bela petveturantino* borduurt voort op het kaderverhaal dat in *La nuda feino* en *La ludanta lumo* werd aangezet. Aan de naïef erotische verhalen zullen velen plezier beleven. gvd

Bekende melodieën, maar wat kleurloos

Sinds enkele weken klinkt op de radio in heel Spanje een Esperanto-CD uitgegeven door Warner Music Spain. De CD werd in verscheidene landen tegelijkertijd gelanceerd. Hij bevat 10 bekende melodieën – o.a. *Odo al ĝojo* (Het Vredeslied, de Europese Hymne, van Beethoven. De liederen werden door verschillende koren uitgevoerd en opgenomen o.a. in Bulgarije, Cuba en Rusland.

In het begeleidend tekstboekje zijn de teksten in zeven talen opgenomen. Jammer genoeg wordt er niet in vermeld wat de oorspronkelijke tekst is, wie voor de vertaling tekent en welke koren welke liederen uitvoeren.

Vanuit artistiek standpunt is deze CD zeker geen hoogvlieger. De poëtische kracht van de tekst is zwak (in eender welke taal) en ook de uitvoering is erg vlak, wat nog wordt versterkt door de electronische begeleiding. Toch heeft het voor het Esperanto een positieve kant. De taal wordt op grote schaal aan de buitenwereld gepresenteerd, en het geheel is het werk van een buitenstaander, niet-esperantospreker. Slechts in beperkte mate hebben Esperantosprekers hun medewerking kunnen verlenen. Wij kunnen deze inspanning enkel belonen door de CD in onze boekhandel te koop aan te bieden. De prijs is momenteel echter nog niet bekend. gvd

Naskiĝo de CD

Eble iu el vi aŭdis diskon nomitan *Angelis* far „Elbosco", eldonitan plurlande en 1995, kantitan latine kaj angle far infanaj korusoj. Ĝi furoris, kaj pecoj el ĝi reaperis en diversaj kompiloj; nur en Hispanujo vendiĝis 250 000 ekzempleroj. Nu, la sama komponisto-produktisto kiu ĝin realigis, konata en nialandaj profesiaj radio- kaj muzik-medio, venis februare al Hispana E-Federacio por peti helpon por nova projekto kiun li elpensis: disko en Esperanto kaj en la angla, kantota de diverslandaj korusoj, kun muziko adaptita el klasikaj komponaĵoj. Simpatianto de Esperanto sed neparolanto, li volis mem verki la tekstojn, elĉerpante el diversaj fontoj. Li neniel akceptis nian proponon ke la tekstojn (kun)faru esperantistoj. Li volis nian helpon nur pri tekstokorektado kaj prononcado, por certigi ke la rezulto estos senmanka. Por tiu laboro li ofertis pagi sumon al la asocio. Ni do provizis lin per diversa materialo en la hispana kaj en Esperanto.
Pasis tempo. Ni kontaktis telefone plurfoje, sed nura respondo estis, ke li plu laboras pri la afero Unufoje ni estis invititaj en la sonstudion por aŭdi provon de la du unuaj kantoj („Universala Naturo" kaj „La rido"). La tekstoj havis erarojn kaj la prononcado ne estis bona, sed ĝenerale la afero ŝajnis esperdona, kvankam ni ankoraŭ ne tute kredis je ĝia vera dimensio. La skipestro promesis, ke ni povos trakorekti ĉion tuj kiam ĉiuj kantoj estos finitaj.
Efektive, fine de julio li telefonis, ke li urĝe bezonas nian helpon. Ĉiuj kantoj estis jam finitaj. Malgraŭ eraretoj, la tekstoj estis ĝenerale sufiĉe bonaj. Li verkis ilin kopie-refande el diversa materialo pri kiu li ne volis rakonti; nur la *Ĉarton pri Homaj Rajtoj* kaj la *Koranon* li menciis.
Ni helpis adapti la tekstojn al la muziko. Estis tre pena tasko, ĉar li neniel akceptis verajn ŝanĝojn. Apenaŭ nur uzon de sinonimoj, apostrofoj kaj ŝanĝon de vort- kaj fraz-ordo ni rajtis, dum foje indus reverkado. Dum du etose tre streĉitaj vesperoj ni faris en la sonstudio nian plejan eblon, ĉar ni ne disponis pri pli da tempo. Je la fino restis registrita pseŭdokantado modela por la definitivaj korusaj registradoj. Iom poste ni donis al li tre detalajn skribajn kaj sonkasedajn klarigojn pri la pronocado de ĉiu kanto. Laŭplane la tekstoj kantotis de profesiaj korusoj en Sofio, Moskvo kaj Havano. Ni proponis, ke kompetentaj surlokaj esperantistoj ĉeestu por helpi kaj konsili dum la registradoj. Li entuziasme akceptis la proponon, kaj petis nin aranĝi la kontaktojn. Same, ĉar li bezonis tradukon en la anglan de ĉiuj tekstoj, ni proponis fari pere de la brita asocio, kion li same akceptis.
Ni kontaktis la koncernajn E-asociojn telefone, fakse kaj retpoŝte. Ili reagis rapide kaj kunlaboreme. Ni ofertis al ili dividi la monon ricevotan pro la laboro, kaj petis de ili disponigi ĉian eblan rimedon por la sukceso de la afero. S-ro Martyn McClelland, el la oficejo de BEA tradukis kaj refaksis la tekstojn; s-roj Kiril Popov kaj Petâr Todorov zorgis pri la helpo en Sofio, fine de aŭgusto, kaj s-roj Aleksander Korĵenkov kaj Viktor Kulakov en Moskvo, meze de septembro. Nur la plano pri Havano fiaskis, pro manko de interkonsento inter la produktistoj kaj la kuba sonstudio (kvankam, strange, sur la disko estas menciita Havano inter la registrolokoj).
La registradoj en Sofio kaj Moskvo estis plene sukcesaj. Ambaŭkaze la skipo revenis madriden tre kontenta pro la rezulto kaj favore impresita de la kompetenta helpo de la lokaj esperantistoj.
Post tio nia kunlaboro estis preskaŭ finita. Mankis nur revizii la kompostitajn tekstojn kaj la diskokajeron, por forigi eblajn erarojn kaj mistajpojn. Dume ili miksadis la muzikon kun la voĉoj. Lasta informo de ni ricevita estis, ke la diskon oni lanĉos antaŭ Kristnasko en la tuta mondo, kaj ke ni ankoraŭ ne rajtas paroli libere pri la afero, do ni plu atendis.
Sed subite la 16an de novembro amiko informis min, ke hazarde li ĵus aŭdis en radio kanton el la atendata disko, tre favore prikomentitan de parolisto. Mi supozis, ke komenciĝis nur la antaŭdisvastigado en radiomedio por kontroli la publikan reagon, antaŭ la komerca produktado. Rea telefonado al la produktisto, sen reago. Unu tagon poste la sama amiko retelefonis; li senprobleme trovis kaj aĉetis la diskon en muzikvendejo!
Iel desapontis nin la sinteno de la produktisto. Post la momento kiam nia helpo ne plu necesis, li ne plu kontaktis nek reagis al niaj kontaktoklopodoj. Li petis ne paroli pri la afero, pro komercaj kialoj, ĝis averto. Tamen la disko aperis sen averto!
Ĉiel ajn, la grava afero estas, ke la disko jam disponeblas. En la momento kiam mi verkis ĉi tiujn liniojn mi ankoraŭ ne havas konfirmon, ĉu la disko jam aperis ankaŭ en aliaj landoj. Verŝajne en decembro estos televida kampanjo por reklami ĝin. La kajero enhavas la originalajn tekstojn en Esperanto kaj tradukojn en la angla, franca, germana, hispana, itala kaj japana. La aspekto kaj aranĝo estas tre bonkvalita. La muziko estas tute sintetizila, moderna adapto kaj reverko de klasikaj pecoj ne tre konataj de la ĝenerala publiko. La nura tre konata melodio estas *Odo al ĝojo* de Betoveno (kanto „La rido").
Kredeble ĉiu esperantisto komprenos la gravecon kiun ĉi disko havas por nia afero, se nur pro la fakto ke multaj homoj aŭdos unuafoje pri Esperanto kaj Esperanton en medio kaj laŭ vasteco ĝis nun nealireblaj al la movado.

Marcos Cruz

Een nieuw jaar vol reisgenot

1996 is voorbij... Met de start van het nieuwe jaar wordt deze rubriek ook verzorgd door een nieuwe medewerker, Marc Cuffez uit Oostende. De redactie dankt Ivo Durwael voor de jaren dat hij deze rubriek verzorgde.

En we blikken maar meteen vooruit naar de eerste hoogdag van het jaar, Pasen. Op de keuzelijst staan: Het Paasweekeinde in Nederland, verzorgd door de Vlaamse en Nederlandse Esperantojongeren (FLEJA en NEJ). Het heeft plaats van 28 tot 31 maart in Vucht, nabij Breda. De prijs bedraagt 140,– NLG, maar kortingen zijn mogelijk.

Even traditioneel is PSI (Printempa Semajno Internacia) in Duitsland, nu reeds voor de 13de maal. Op de zelfde plaats vindt ook PLI (Printempa Lernejo Internacia) een zitje. Dit jaar reeds voor de 3de maal. Het is een speciale regeling voor jongeren tussen 10 en 16 die reeds wat Esperanto kennen en het nuttige aan het aangename paren. PSI richt zich tot het hele gezin, ook de partner die geen Esperanto kent, is er welkom. Dit jaar vinden PSI en PLI onderdak in de Jeugdherberg van Düderstadt, een middeleeuws stadje van 23000 inwoners met meer dan 500 bezienswaardigheden. Het is gelegen nabij het voormalige IJzeren Gordijn in de natuurlijke omgeving van het Harzgebergte. De prijs voor volwassenen bedraagt 440,– DM.

Op 27 april snijdt een Drielandenontmoeting in Aken het thema aan: „Essentiële aspecten van de Islamitische wereld". In de voormiddag is er de algemene vergadering van Senlime en een lezing over de Islam. In de namiddag een bezoek aan het Islamitisch Centrum en de Bilal-moskee.

Van 26 april tot 4 mei hebben in Bydgoszcz (Polen) de 22ste Esperantodagen plaats. Tijdens die dagen is er de lentesessie over Toerisme en Cultuur en een studiesessie van AIS (Internationale Academie voor Wetenschappen van San Marino). Tijdens de lentesessie volgen de deelnemers samen met leerlingen van de Esperanto Hogeschool voor Toerisme en cultuur lessen en voordrachten door mensen uit het beroepsleven. Het theoretische gedeelte wordt afgewisseld met culturele activiteiten en wandelingen. Deelname: 100,– USD.

Van 10 tot 13 mei heeft in Aalen nabij Stuttgart (Duitsland) het EKF (Esperanto Kultura Festivalo) plaats. Het is bedoeld om de Esperantocultuur aan de buitenwereld bekend te maken en richt zich dan ook tot een publiek van niet-esperantosprekers. Men wil de diverse aspecten van de Esperantocultuur belichten: liederen, rockmuziek, volksdans, theater en cabaret, een literaire beurs en lezingen over Esperanto, taalminderheden en racisme. In een tentoonstelling wordt taaldiversiteit en de Esperantogeschiedenis belicht.

Eveneens in Stuttgart, van 13 tot 16 mei houdt het Europees Jongerenparlement zitting. Deze bijeenkomst is enkel toegankelijk voor jongeren! Maar aansluitend daarop, van 16 tot 19 mei, is er wel het 3de Esperantocongres van de Europese Unie. Meer informatie krijg je in ons maart-aprilnummer.

In 't kort geven we een overzicht van wat er voor de zomervakantie op stapel staat.

– Esperanto Wereldcongres in Adelaïde (Australië) van 19 tot 26 juli.

– Wereld Jongerencongres in Assisi (Italië) van 24 tot 31 juli.

– 7de Internationaal Congres van Monda Turismo in Valencia van 8 tot 13 juli.

– 50ste IKUE-Congres van 31 augustus tot 8 september in Rome en Rimini.

Net voor de zomervakantie begint is er in Antwerpen het Antwerpen '97, een Cultureel Weekend, met als thema dit jaar: Communicatie.

Over bovenvermelde bijeenkomsten, maar ook nog vele anderen, kan je meer informatie verkrijgen in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. Voor internationale bijeenkomsten kan je ook de website van Eventoj raadplegen: http: www.odin.net/esperanto/.

NOSOBE nodigt uit....

De Nederlandse Vereniging van Blinde en Slechtziende Esperantosprekers (NOSOBE) houdt zijn jaarlijks weekeinde van 14 tot 16 maart 1997. Daarvoor komen we ditmaal samen in het vakantiehuis „Dennenheul" in Ermelo.
Hoewel de samenkomst in de eerste plaats bedoeld is voor onze leden en andere personen van dezelfde doelgroep, ontvangen wij toch ook met plezier gasten die wel kunnen zien. U zal uw beslissing om deel te nemen zeker niet betreuren, want er heerst altijd een zeer levendige sfeer.
Op het programma staat uiteraard een Esperantocursus – op verschillende niveau's; er is een boekendienst die ook tal van csssettes en CD's aanbiedt, en we hernemen één van de succesrijkste programmapunten van enkele jaren geleden: de deelnemers verzorgen zelf het zaterdagavondprogramma met sketchen, muziek, zang, voordracht, enz. Voorgaande keren resulteerde dit telkens in een onverwacht grote hoeveelheid talent. Dus, meedoen!

De deelnameprijs bedraag 95,– NLG (nog niet de helft van de kosten die NOSOBE moet betalen). Inschrijven kan door die som over te schrijven op postrekening 194703 t.n.v. NOSOBE, Zuidhorn, met de aanduiding: „Semajnfino 1997". De inschrijving wordt eind februari afgesloten.
Voor nadere inlichtingen, het doorgeven van een dieet of andere persoonlijke wensen kan u terecht bij Nora Moerbeek, Zwaansmeerstraat 48, 1946 AE Beverwijk. Tel.: + 31 251 23 10 79.

Antwerpen '97

Voor de vijfde maal wordt in Antwerpen het Culturele Weekeinde georganiseerd. Dit jaar staat dat in het teken van communicatie. Met het Esperantohuis als ontmoetingscentrum en uitvalsbasis wordt de hele stad doorkruist en verkend. Maar in het Esperantohuis kan u tijdens die week ook kennismaken met de manier waarop de uitgeverij van het internationale tijdschrift MONATO zijn internationale communicatie via Internet heeft uitgebouwd. Een bezoek aan het Dagbladmuseum en het Plantin-Moretusmuseum (boekdrukkunst) geven aan het thema een extra reliëf. Ook de dagexcursie in de Antwerpse haven sluit sterk aan bij het thema.
Het aantal deelnemers is relatief beperkt (± 70) en wij mikken vooral op buitenlandse gasten: nodig dus uw vrienden uit en schrijf zo vlug mogelijk in.
Een informatiefolder met alle gegevens is op eenvoudig verzoek verkrijgbaar bij Vlaamse Esperantobond, Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen.

Antwerpen '97

KULTURA SEMAJNFINO PRI KOMUNIKADO

30a kaj 31a de majo kaj 1a de junio 1997

La Konko — Oostende

Tijdens de voorbije maanden waren onze leden weer zeer actief. De secretaris nam deel aan het KES van 3 tot 6 oktober 1996 te Keulen en aan PSKK van 18-20 oktober in Nijmegen. Verder was er een ontmoeting in Rijsel waar een 9tal leden van de club aanwezig waren. Bij het weekeinde van Morbeque-Le-Parc waren de Vlaamse esperantosprekers opvallend aanwezig. 28 van 97 deelnemers kwamen uit Vlaanderen, van die 28 waren er 12 uit Oostende. m.c.

De groep Polen die in 1995 België bezochten, komen terug in 1997 van 24 juni tot 7 juli. Voorlopig staan volgende programmapunten reeds vast: zaterdag 28 juni: daguitstap naar Oostende; zondag 29 juni: deelname aan de picknick van APE in Huizingen waar ze zullen verblijven in de jeugdherberg. Wie iets wil organiseren voor deze groep gelieve contact op te nemen met Marc Cuffez in Oostende.

Elk een stapje

In samenwerkin met FLEJA organiseert de organisatie Aksent op zaterdag 4 januari een studienamiddag over taalproblemen, een betere wereld en Esperantocultuur. Er is ook een stoomcursus voorzien.
Na de avondmaaltijd (kaasschotel) is er een concert door de Friese groep Kajto die Friese volksliederen en Esperantoliederen brengt.
De ontmoeting heeft plaats in Zaal Seleskest, Sint-Salvatorstraat 38, 9000 Gent.
Kostprijs 1000,– fr. (850,– voor leden) Inschrijving en inlichtingen: Bart Demeyere, Drift 26, 8420 Wenduine/De Haan. Rekening: 775-5887767-82.

Steek een handje toe

De Cubaanse esperantisten zitten vol enthousiasme, maar hun materiële mogelijkheden zijn zeer beperkt. Eddy Raats bezocht hen in het afgelopen jaar, is opgetogen over zijn ervaringen en wil teruggaan. Maar, kan hij daar met lege handen toekomen? Daarom vraagt hij de steun van de Vlaamse esperantisten. Stort uw gift op rekening 402-550531-55 van de Vlaamse Esperantobond met vermelding KUBA. Giften vanaf 1000,– fr. komen (onder voorbehoud) in aanmerking voor een belastingsattest.

De teksten met de gegevens over de programma's van de clubs moeten op de redactie toekomen vóór 1 februari 1997. Laattijdige programmawijzigingen kunnen naar de redactie worden gestuurd en worden in de gegevensbank van INTERNET opgeslagen, zodat men via de computer het juiste programma kan opvragen. De publicatie van redactionele teksten gebeurt gratis. Voor advertenties raadplege men het Esperantocentrum te Antwerpen.

AALST

La Pioniro

De vergaderingen hebben plaats in het Cultureel Centrum „De Werf", (lokaal 3), Molenstraat, Aalst. De avonden beginnen om 20.00 uur. Inlichtingen bij Hugo Dossche, Asserendries, 103, 9300 Aalst, tel.: (053) 70 17 89.

zaterdag 4 jan.: „We ontmoeten leden van andere groepen." Ter gelegenheid van Nieuwjaar bakken we pannenkoeken. Niet-leden betalen 100,– fr. deelname. Verwittig Hugo vóór 25/12/1996 op telefoonnr. 053/70 17 89.
dinsdag 28 jan.: Vertaalavond, o.l.v. Hugo Dossche.
dinsdag 25 feb.: Vertaalavond, o.l.v. Hugo Dossche.

ANTWERPEN

La Verda Stelo

Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20.00 uur. Het clublokaal is toegankelijk vanaf 18.30 uur.

vrijdag 3 jan.: Nieuwjaarsreceptie vanaf 20.00 u.
vrijdag 10 jan.: Gedichtenavond: met groot succes werd dit reeds meer dan één jaar geleden georganiseerd. Nu opnieuw, de leden lezen zelf een stuk proza of poëzie dat hen erg aansprak. Ook eigen werk is meer dan welkom.
vrijdag 17 jan.: Ed Borsboom, de meester-preleganto met hoogstwaarschijnlijk een lezing over Eli Urbanova.
vrijdag 24 jan.: Jaarvergadering en huldiging van verdienstelijke leden. !!! Henny De Ketelaere is 50 (vijftig) jaar lid !!! Laten esperantisten van La Verda Stelo dat ongemerkt voorbijgaan?
vrijdag 31 jan.: Myriam van der Steen, samideano uit Leuven, heeft een lezing over Lincoln en de Junajtetsteets of Ameurika.
vrijdag 7 feb.: Gerrit Berveling, redacteur van het tijdschrift *Fonto*, heeft voor ons een verhaal over de zeer actieve werking van deze uitgeverij van kwaliteitsboeken met dezelfde naam.
vrijdag 14 feb.: Lievekensdag St. Valentijn. Een avond vol liefde met verhalen, gedichten en liederen over liefhebben en gewoon gere zien. Teksten en verhalen worden bij elkaar geraapt door de aanwezigen.
vrijdag 21 feb.: Mijn naam is ...?... en ik ben de nieuwe voorzitter van La Verda Stelo. Mijn plannen zijn ...!...
vrijdag 28 feb.: Anneke Buys leest voor uit eigen werk. Mocht je door welke toevalligheid dan ook dit programma lezen, laat je dan overtuigen om een avond te komen luisteren naar een „ĝis medola esperantistino" uit Apeldoorn.
vrijdag 7 maart: Jacques Schram leidt een debat in: „Kennen esperantisten Esperanto?"

De voertaal tijdens de bijeenkomsten van La Verda Stelo *is de universele taal Esperanto. Mensen die het Esperanto niet machtig zijn, hebben recht op vertaling naar het Nederlands. Het hoofddoel van* La Verda Stelo *is en blijft zoals statutair bepaald, het verspreiden, propageren en spreken van de idee en de taal Esperanto.*

BRUGGE

Paco kaj Justeco

Indien niet anders vermeld, hebben onze bijeenkomsten plaats in Hof van Watervliet, Oude Burg 27, 8000 Brugge. De vaste bijeenkomst valt op de 2de donderdag van de maand en begint om 19.30 u. Speciale bijeenkomsten worden in voorkomend geval afzonderlijk aangekondigd. Inlichtingen: dhr. G. Maertens, tel.: (050) 35 49 35.

donderdag 9 jan.: Nieuwjaarswensen – een kwartiertje geschiedenis (door F. Roose) – verslag over Brazilië (door Oliva) – Woordmozaiek (door allen).
donderdag 13 feb.: Een kwartiertje geschiedenis (door F. Roose) – een keuze uit toeristische films gecompilleerd door wijlen Etienne Debaets.
donderdag 13 maart: Over de veranderingen in het Nederlands (ministerieel educatief programma).
donderdag 27 maart: Bezoek aan het stadsarchief (om 10.00 u.) Samenkomst 9.55 u. bij de ingang, Burgplaats. Nadien gezamenlijk middagmaal.
donderdag 10 april: Algemene vergadering – keuze van het nieuwe bestuur – een kwartiertje geschiedenis (door F. Roose).

GENT

La Progreso

Iedere 4de vrijdag van de maand gewone clubvergadering in ons lokaal *„La Progreso"*, Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tel.: (09) 230 16 77. De bijeenkomst begint om 20.00 uur. Tijdens het schooljaar zijn er conversatieavonden op de 2de woensdag van 19.00 tot 20.45 uur in de Volkshogeschool, Bargiekaai 1 (1ste verdieping). Inlichtingen bij Katja Lödör, tel. (09) 230 16 77 of (09) 221 10 02.

woensdag 8 jan.: Conversatie-avond.
vrijdag 24 jan.: Jaarvergadering voor de leden van de Gentse groep.
woensdag 5 feb.: Conversatie-avond – omdat het op 12 feb. crocusvakantie is.
vrijdag 28 feb.: Discussie over „Het Manifest van Praag".
vrijdag 28 maart: Dimitri uit Lille (Frankrijk) vertelt over *„Afrik'amo"*.

HASSELT

Esperanto Hasselt

We vergaderen tweemaal per maand op dinsdag van 20.00 tot 22.00 uur in het CC van Hasselt. De eerste vergadering van de maand is er een programma, tijdens de tweede leidt Jan Bovendeerd een cursus „Spreken in Esperanto". Inlichtingen over het programma kunnen worden verkregen bij Marcel Aerts, tel.: (011) 25 34 67.

dinsdag 7 jan.: Video „Mazi en Gondolando" (deel 2) door Jef Geraerts.
dinsdag 21 jan.: Algemene ledenvergadering met verkiezing van een nieuw bestuur.
dinsdag 4 feb.: Carnaval, voordracht door Jan Bovendeerd.
dinsdag 18 feb.: Dialogen in Esperanto door Jan Bovendeerd.
dinsdag 4 maart: Video „Het Esperanto Wereldcongres in Praag" door Albert Claesen.
dinsdag 18 maart: Dialogen in Esperanto door Jan Bovendeerd.

Door een fout van de redactie werd in de vorige nummers het programma van de Hasseltse club niet of niet volledig opgenomen, waarvoor onze verontschuldigingen aan de clubverantwoordelijke.

HOUTHALEN

Houthalense Esperantogroep

Iedere 2de dinsdag van de maand, gewone clubvergadering in het „Klubdomo", Ambachtstraat 39, Houthalen-Helchteren. Programma's beginnen

om 20.00 uur, gevolgd door cursus voor beginners. Info bij Alfons Lijnen, tel. (011) 52 20 74.

KALMTHOUT
La Erikejo
De 3de donderdag van de maand om 20.00 uur in restaurant Cambuus, Heidestatieplein 10, 2920 Kalmthout, tel. (03) 666 42 58.
Inlichtingen: Wim De Smet, Hertendreef 12, 2920 Kalmthout, tel.: (03) 666 99 49.

donderdag 16 jan.: De Japanse Mariko Ashima spreekt over „De huidige rol van de vrouw in Japan". – Daarna: jaarvergadering.
donderdag 20 feb.: Bezoek aan de (nieuwe) bibliotheek van Kalmthout, die een speciale stand met Esperantoboeken heeft. Bijeenkomst om 20.00 u. aan het station van Heide-Kalmthout, of om 20.15 aan de bibliotheek (naast de kerk van Kalmthout-Centrum). Daarna gezellig samenzijn in café „De Kroon" (tegenover de bibliotheek) met inlichtingen over Australië, land van het Esperanto Wereldcongres 1997.
donderdag 20 maart: Krys Ungar, dichteres en wetenschapper uit Engeland is op bezoek. Het onderwerp van haar lezing staat nog niet vast.

Cursus: Indien er voldoende belangstelling is, organiseert de vereniging *Kreatief* een cursus in de zaal Trefpunt van januari tot mei op donderdagavond. Voor inlichtingen: Wim De Smet, Hertendreef 12, 2820 Kalmthout, tel.: (03) 666 99 49.

KAPELLE
Esperanto-Grupo „Meza Zelando"
Omdat wij niet over een vast lokaal beschikken, worden we telkens bij een ander clublid te gast ontvangen. Onze avonden, gewoonlijk de laatste vrijdag van de maand, beginnen om 19.30 uur. Inlichtingen over het programma en de plaats van samenkomst bij Sally en Dies Krombeen, tel.: (0113) 34 15 64 of bij afwezigheid bij Rie en Kees Dentz, tel.: (0118) 61 48 34 (nieuw nummer niet bekend bij de redactie).

vrijdag 17 jan.: Bij Dies en Sally Krombeen, Juffersweg 4 B, Kapelle: De Japanse Marika spreekt over Japan.
vrijdag 14 feb.: bij Sophy Mensen, v. Kleffenslaan 12, Middelburg: Jaarvergadering van de club en bespreking van het Manifest van Praag.

Voor een tot op het laatste ogenblik actueel programma van de Vlaamse Esperantoclubs, raadpleeg INTERNET, http://www.knooppunt.be/~fel.

KORTRIJK – ROESELARE – TIELT
Koninklijke Esperantogroep La Konkordo
De stadsbibliotheek van Kortrijk beschikt over een uitgebreid Esperantofonds. Er is steeds gelegenheid dit fonds te bezoeken na afspraak met Jean-Pierre Allewaert, tel.: (056) 20 07 96. Bij hem kan tevens informatie over het programma van de club worden gevraagd.
Clubavonden en cursussen vinden plaats op de 4de maandag van de maand om 19.30 uur in CC Groeningeheem, Passionistenlaan 1A, 8500 Kortrijk.
Voor inlichtingen: Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: (056) 20 07 96 of Piet Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: (051) 56 90 30.

maandag 27 jan.: Taalavond. Pierre De Backer diept een bepaald aspect van de taal uit een geeft het vervolg van zijn uiteenzetting over de „Dolle Koeien"-ziekte.
maandag 24 feb.: Jean-Pierre Allewaert gaat dieper in op een aantal taalmoeilijkheden en vertelt ondertussen over de vele esperantosprekers die hij al over de vloer kreeg.

Zondag 27 april 1997
Dag van de Vlaamse Ardennen. Naar jaarlijkse gewoonte neemt La Konkordo deel aan deze natuurhappening. In de namiddag wellicht wandeling o.l.v. een ervaren gids, met uitleg in Esperanto.

LEUVEN
Esperanto 2000
Wij leven mee met de studenten, ons seizoen loopt van september tot juni. De woensdagavond is onze vaste avond (met verschillende cursussen). „Laborvespero" op de 1ste en 3de woensdag en op de 2de woensdag van de maand ons speciaal programma tijdens VESPERO 2000. Start telkens om 19.30 uur in het Cultureel Centrum, Romaanse Poort, Brusselsestraat 63 (bij het ziekenhuis).

woensdag 8 jan.: Myriam Van der Steen spreekt over Ghislain Jacobs.
woensdag 12 feb.: Bert Boon spreekt over „Filatelie in Esperantoland".
woensdag 19 maart: Krys Ungar spreekt over poëzie.

OOSTENDE
La Konko
De vergaderingen gebeuren in de voormalige stadsschool „Vercamer", Northlaan 14, Oostende-Mariakerke. Inlichtingen bij dhr. Marc Cuffez, tel. (059) 80 85 17.

woensdag 15 jan.: Nieuwjaarsfeest met kaasmaaltijd. Inschrijven tot 10 jan.
woensdag 5 feb.: Conversatie-avond.
woensdag 19 feb.: Conversatie-avond.
woensdag 5 maart: Conversatie-avond.

In 1997 viert La Konko haar 10jarig bestaan. Ook al had van 19 tot 21 mei 1934 in Oostende het 5de Vlaams Esperantocongres plaats, toch is de huidige club pas in 1987 gesticht. Wanneer we dit vieren, zal tijdig worden meegedeeld in Horizontaal.

ROTTERDAM
Esperanto-societo Merkurio
Samenkomsten op de 1ste en 3de woensdag van de maand, uitgezonderd juli-augustus, in Centra Oficejo de UEA, Nieuwe Binnenweg 176, Rotterdam. Aanvang 19.45 uur. Gasten zijn steeds welkom. Inlichtingen bij Piet Schuil, tel.: (010) 416 14 49.

woensdag 8 jan.: Perspectieven voor 1997 – dia's en video.
woensdag 22 jan.: We lezen zelf gekozen teksten voor.

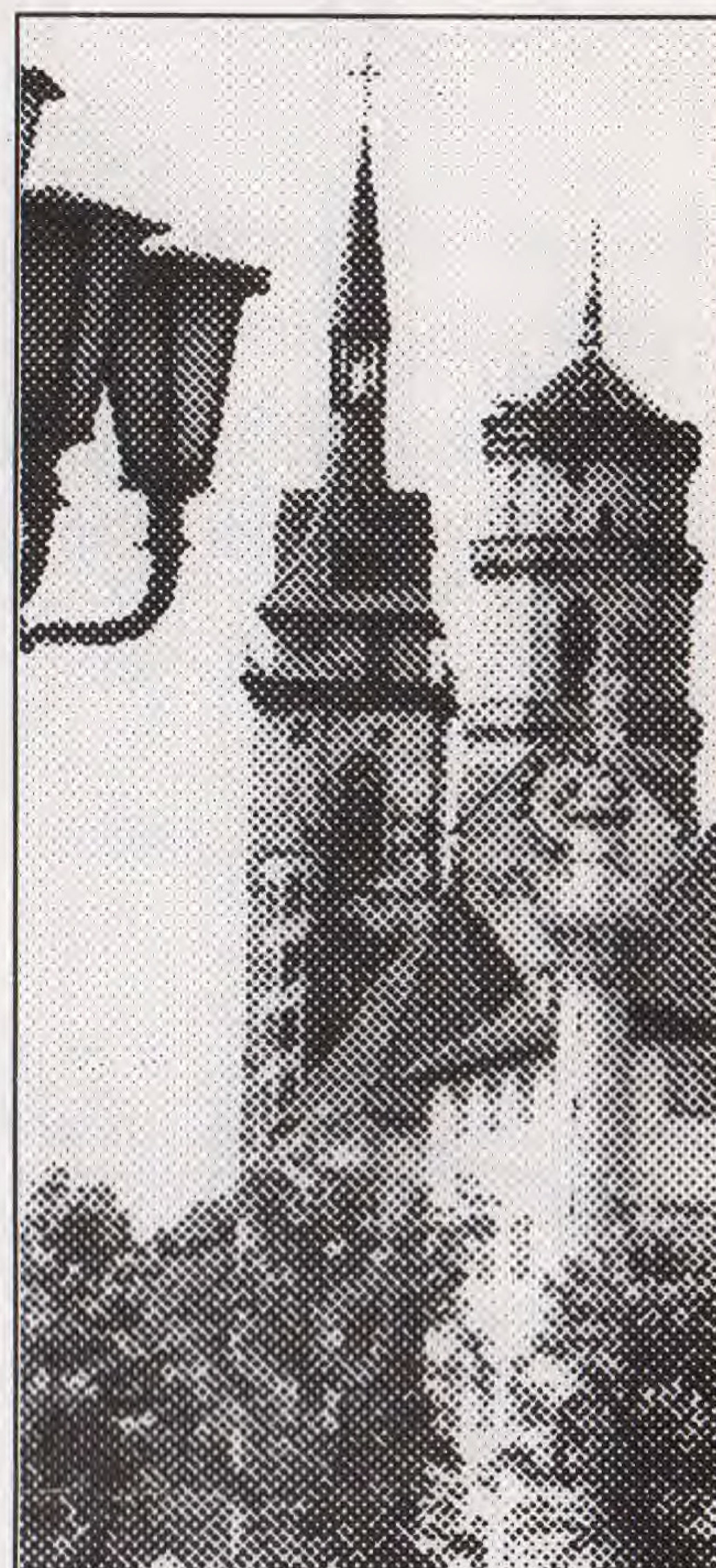
TIENEN
La Hirundo
Clubprogramma elke laatste maandag van de maand van 19.30 tot 21.30 u. in de lokalen van de 214de FOS, „De Klimop", Donystraat 8 te Tienen. Inlichtingen over het programma kan je krijgen bij Bert Boon, Merelhof 8, 3000 Tienen. Tel.: (016) 81 52 46. Gasten zijn steeds welkom.

TURNHOUT
Kampina Esperanto-Asocio
Inlichtingen: Kampina Esperanto-Asocio, Daniel Van Herpe, Koningin Fabiolalaan 2, 2360 Oud-Turnhout, tel.: (014) 45 13 29 of (voor de cursus in de De Warande) tel.: (014) 41 94 94.

FLEJA
Flandra Esperanta Junulara Asocio
Leden van FLEJA komen geregeld samen op onderling afgesproken momenten en plaatsen. Inlichtingen: Ilja De Coster, tel.: (09) 227 86 64.

Contactadressen van groepen

AALST *La Pioniro,* H. Dossche, Asserendries 103, B-9300 Aalst, tel.: (053) 70 17 89.
ALKMAAR Hans ten Hagen, Middenweg 587, NL-1704 BH Heerhugowaard, tel.: (072) 571 79 18.
ALMELO G.C.A.M. Dercks, Ootmarsumsestraat 47, NL-7607 AX Almelo, tel.: (0546) 819403.
AMERSFOORT W.P. Roelofs, Vosseveldlaan 16, NL-3768 GM Soest, tel.: (035) 601 54 73.
ANTWERPEN *La Verda Stelo,* p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen, tel.: (03) 234 34 00. —*Progressief Esperanto Forum,* Jacques Schram, Hof ter Bekestraat 49, 2018 Antwerpen. Tel.: (03) 237 86 02.
BERINGEN T. Geerdens, Schomstraat 53, B-3582 Beringen, tel.: (011) 43 30 78.
BEVERWIJK *Stelrondo* N. Moerbeek-Bartels, Zwaansmeerstraat 48, NL-1946 AE Beverwijk, tel.: (0251) 23 10 79.
BRUGGE *Paco kaj justeco* G. Maertens, Prins Leopoldstraat 51, B-8310, St.-Kruis-Brugge, tel.: (050) 35 49 35.
BRUSSEL E. Van Damme, Albert-I-straat 44, B-1703 Schepdaal, tel.: (02) 569 17 83.
DEN HAAG *Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)* Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tel.: (070) 355 66 77. — (TANEF) G. van der Horst, Hengelolaan 1158, NL-2544 GT Den Haag, tel.: (070) 366 65 47.
DEN HELDER Esperanto-klubo Den Helder, Postbus 140, NL-1780 AC Den Helder.
DEURNE (TANEF) E. Spitaels, tel.: (03) 658 74 20.
DEVENTER J.S. Douma, Rembrandtkade 177, NL-7412 HL Deventer, tel.: (0570) 61 83 04.
EINDHOVEN R. Bossong, Floraplein 23, NL-5644 JS Eindhoven, tel.: (040) 211 41 62.
ENSCHEDE (NEJ-sekcio) De Vluchtestraat 1-402, NL-7423 BE Enschede, tel. (053) 433 26 40.
GENK W. Minnen, Loskaaistraat 6, B-3600 Genk, tel.: (089) 35 07 13.
GENT *La Progreso* Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, B-9050 Gentbrugge, tel.: (09) 230 16 77.
GRONINGEN Esperantocentrum, Peizerweg 68-47, NL-9726 JM Groningen. — *NUFARO* Arubastraat 12, NL-9715 RW Groningen, tel.: (050) 577 59 54.
HAARLEM-HEEMSTEDE *Komprenado faras pacon* C. Duivenvoorden-Kors, Kamerlingh Onnesstraat 40, NL-2014 EM Haarlem, tel.: (023) 524 57 13.
HASSELT M. Aerts, Lazarijstraat 122, B-3500 Hasselt, tel.: (011) 25 34 67.
HELMOND Toine Gremmen, Nassaustraat 3, 5707 HL Helmond, tel.: (0492) 54 44 72.
'S HERTOGENBOSCH S. Bosga, Rijzertlaan 46, postbus 2141, 5202 CC 's Hertogenbosch.
HILVERSUM A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, NL-1217 PL Hilversum, tel.: (035) 624 33 20.
HOUTHALEN Alfons Lijnen, Grote Baan 156, B-3530 Houthalen, tel.: (011) 52 20 74.
KALMTHOUT *La Erikejo* W. De Smet, Hertendreef 12, B-2920 Kalmthout, tel.: (03) 666 99 49.
KAPELLE *Zelanda Esperanto-grupo* Sally en Dies Krombeen, Juffersweg 4 B, NL-4421 JB Kapelle, tel.: (0113) 34 15 63.
KORTRIJK *La Konkordo* P. Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: (051) 56 90 30 — Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: (056) 20 07 96.
LEUVEN *Esperanto 2000* Roger Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: (010) 86 01 12.
LIMBURG Albert Claessen, Zonnebloemstraat 13, B-3590 Diepenbeek, tel.: (011) 32 36 03. — Jos Vandebergh, Ambachtstraat 39, B-3530 Houthalen-Helchteren, tel.: (011) 52 19 43 (kantoor).
MIDDELBURG zie KAPELLE
NIJMEGEN *Esperantoclub Zamenhof* G.H.M. Wulfers, Lindanusstraat 16, NL-6525 PV Nijmegen, tel.: (024) 355 15 05. —*NEJ-sekcio* Jacob Canisstraat 2, NL-6521 HL Nijmegen, tel.: (080) 22 26 95.
OOSTENDE *La Konko* Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, B-8400 Oostende, tel.: (059) 80 85 17.
ROESELARE zie KORTRIJK
ROTTERDAM J. Quispel, Maarland 4, NL-3075 JV Rotterdam, tel.: (010) 419 82 01. — *Merkurio* P. Schuil, Viskaarweg 145, NL-3192 DM Hoogvliet, tel.: (010) 416 14 49.
TERNEUZEN *Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo* J. den Toonder, Axelsestraat 6, 4537 AJ Terneuzen.
TIELT zie KORTRIJK
TIENEN B. Boon, Merelhof 8, B-3300 Tienen, tel.: (016) 81 52 46.
TURNHOUT Daniel Van Herpe, Koningin Fabiolalaan 2, 2360 Oud-Turnhout, tel. (014) 45 13 29.
VOORBURG *Esperantogroep Voorburg,* M.H. Erasmus-van Zadelhoff, Laan van Oostenburg 40, NL-2271 AP Voorburg, tel.: (070) 38635 29; — D. Ederveen: tel.: (070) 386 66 53.
WIJLRE *Esperantogrupo Marnolando* Tienbundersweg 38, NL-6321 CR Wijlre, tel.: (043) 450 12 48.
ZAANDAM *Esperantocentrum* PB 433, NL-1500 EK Zaandam, tel.: (075) 616 69 31.

PROVIZORA PROĜRAMO
(nur elekto de programeroj)

Stuttgart Aalen

Esperanta Kultura Festivalo

sabato:ekspozicioj, libromerkato, pacludoj, internacia bankulturo, vespere koncerto de Kajto

dimanĉo: ekumena diservo, literaturaj prelegoj, kontraŭrasisma seminario, popolaj dancoj, pupteatro, Internet, diskuto pri internaciaj familioj, vespere teatro

lundo: literatura promeno, prelegoj - i.a. Vieno: kulturponto inter okcidento kaj oriento, vespere: komuna grilrostado kaj koncerto de Jomart kaj Nataŝa el Kazaĥstano

mardo:mallongaj programeroj, fermo de la festivalo, libera tempo en Aalen;

Eŭropa Junulara Parlamento antaŭkongresaj ekskursoj

transporto de partoprenantoj de la Eŭropa Junulara Parlamento al Stuttgart

merkredo: tuttaga transporta ekskurso de Aalen al Stuttgart, tra Schwäbisch Hall, alveno en Stuttgart ĉ. 20.00 h.

ĵaŭdo: tuttagaj ekskursoj al Tübingen/Hohenzollern, Heidelberg aŭ Nigra Arbaro

vendredo: duontagaj ekskursoj, i.a. Ludwigsburg, Daimler-muzeo, ŝtata galerio, urbogvidado; vespere: interkona vespero de la Eŭrop-Unia Esperanto-Kongreso

Eŭop-Unia Esperanto-Kongreso

sabato: solena malfermo, prelega enkonduko en la strukturojn de Eŭropa Unio, prelegoj de fakuloj kaj politikstoj kun diskutoj, fakgrupaj kunvenoj, ekskursoj; vespere: bufedo

dimanĉo: podia diskuto pri "Edukado en pligrandiĝanta Eŭropo" kun politikistoj, fakuloj kaj Esperantistoj, fakgrupoj, membrokunvenoj de naciaj asocioj, ekskursoj

lundo: fina debato de la kongresaj rezultoj, solena fermo